

Beste Lezer,

Toen we pakweg een jaar geleden onze feestkrant op de wereld loslieten deed niets vermoeden dat er een tweede editie zou volgen.

We wilden je toen deelgenoot maken van de deugd die we als organisaties en medewerkers hebben aan Mediander als leernetwerk.

We deden dit met de invulling van de begrippen vrijplaats als een plek waar je heen kan om in een veilig kader met anderen van gedachten te wisselen, een pleisterplaats als plek waar mensen halt houden, op adem komen en werkplaats als bijeenkomst waar professionals en cliënten de gelegenheid krijgen ervaringen en informatie uit te wisselen.

Daarnaast lanceerden we de tekst 'Inclusie, een hoopvol perspectief' en organiseerden we vanuit die denkoefening het colloquium op 12.12.12 en het inclusiecongres in februari 2013.

De dynamiek die dat teweeg bracht overrompelde ons. Van leernetwerken die een eerder intern verhaal schreven, vijf jaar groeiden en meerwaarde gaven voor de medewerkers van de lidorganisaties, werden we plots door de zorgsector en in uitbreiding het bredere middenveld gezien en aangesproken.

Het was even wennen maar het deed ook deugd. Blijkbaar groeien en bloeien er in de humus van Mediander goede praktijken, inzichten, ervaringen, ... waar ook anderen iets aan hebben of zich toe willen verhouden.

En dus is er deze tweede Medianderkrant en komt er ook een derde ...

We kunnen niet anders. We willen onze congreservaringen, waar personen met een handicap zelf het woord namen, delen. We zijn dit verplicht aan de deelnemers. De veertien congresgroepen namen krachtige besluiten die we wereldkundig willen maken.

Als spreekbuis, vertaler, megafon, interface, pleitbezorger, coach, medeganger, van personen waar we een zorgrelatie mee mogen uitbouwen, willen we dit heel zorgzaam doen. Het is hun verhaal, hun diepste ervaring over een inclusieve samenleving. Daarnaast is er ook de sterke lezing van René Foqué 'Welke uitdagingen stelt inclusie aan onze samenleving en democratie?' Een lezenswaardige reflectie die we ook in een meer hapklare versie aanbieden.

En tenslotte willen we je kort laten binnenkijken in een aantal concrete inclusie-initiatieven, als smaakmaker voor de derde Medianderkrant die we willen opbouwen rond goede inclusiepraktijken.

En zoals alles binnen Mediander wil deze krant vooral een aanzet zijn voor debat, gesprek, uitwisseling en leren. We noemen ons niet voor niets 'leernetwerk' We kijken uit naar uw reactie.

KOEN TRAPPENIERS - VOORZITTER

COLLOQUIUM 12 12 12

De kiemen van inclusie

Op 12/12/12 mochten we de heer René Foqué, een expert op gebied van Rechtsfilosofie, Rechtstheorie en Wijsbegeerte (zie kader), verwelkomen op het colloquium van Mediander. Onderstaande tekst is de neergeschreven versie van zijn overdenkingen die hij op die dag met ons gedeeld heeft.

Hij neemt ons mee op een tocht door de geschiedenis van de democratie, van exclusie en inclusie, van gelijkwaardigheid en verantwoordelijkheid. Hij schept een breder filosofisch en maatschappelijk kader van wat een inclusieve samenleving inhoudt en wat dit betekent voor ieder van ons.

Wat kan een inclusieve samenleving betekenen? Hoe ziet een inclusieve samenleving eruit als je dit plaatst in het perspectief van een democratie en van een democratische rechtsstaat? Twee grote begrippen die helaas niet altijd dezelfde lading dekken.

Als wetenschapper merk ik op, met enige schroom, dat ik op enige afstand van het werk, dat gedre-

ven is door zorgzaamheid voor de zwakkere en kwetsbare mensen in onze samenleving, sta. Maar ik ga mijn uiterste best doen om een brug te slaan tussen de praktijk en de theoretische reflectie over het type samenleving waarin wij pretenderen te leven.

Democratie en exclusie

Wat is een democratie? Graag zou

ik met deze vraag willen starten. Democratie is een begrip dat zich bevindt op de enorme tegenstrijdigheden die onze Westerse cultuur al van in het klassieke Athene kenmerken. Men zegt soms dat de democratie is uitgevonden door de Atheneren. Het woord democratie stamt af van de Griekse woorden demos, 'volk' en kratos, 'macht'. Dus de vanzelfsprekende betekenis

IN DE ATHEENSE DEMOCRATIE ZIJN DE KIEMEN GELEGD VOOR DE LATERE VORM VAN INCLUSIEF DENKEN.

René Foqué

INHOUD

LANGS KIKKERPAD EN KIKKERWEIDE

Kom kennismaken met het kikkerpad in en rond MPI Oosterlo vzw in Oosterlo, een deelgemeente van Geel. Je bereikt het pad vanuit het dorp langs de Eindhoutseweg waar je schuin tegenover de dorpskerk rechts achter de campusmuur van het MPI het Kloosterpad inslaat. Je komt langs de speel- en rustzone over de brug, gaat langs de boomgaard naar het verdere Zammelsbroek. Een natuurwandeling die menig natuurminnend hart zal doen overslaan. Gewoon doen! Op pagina 11 lees je over de realisatie van een project dat inclusie hoog in het vaandel draagt.

7-10

UITNEEMBAAR KATERN

1-6

COLLOQUIUM

12 12 12

15

PROJECT

ALL IN

11-14

CONGRES

26 02 12

16

THEATER

TARTAAR

van een democratie is "de macht aan het volk". Het systeem zoals het was uitgewerkt in Athene, was echter een systeem van exclusie. Vreemden, vrouwen, slaven werden uitgesloten. Het was niet het volk dat aan de macht was, maar wel de mannelijke, welgestelde burgers van het kleine territorium van die polis. In de moderne tijd is dit begrip helemaal herijkt en is het juist voor de uitdaging komen te staan dat het geen systeem van uitsluiting, waar enkel de mannelijke ingezetenen het voor het zeggen hebben, zou mogen zijn, maar een systeem van inclusie. De term democratie vinden we al terug bij de vroege moderne politiekers. De Franse rechtsgeleerde Montesquieu, die er volgens mij altijd weer uitspringt, was de grondlegger van ons systeem van het evenwicht van machten in ons politieke bestel. Hier gaan we nu dieper op in.

Hoe is het nu zover kunnen komen dat een democratie die zich ontwikkelt op wortels van ongelijkheid en exclusie evolueert naar een systeem van inclusie? Dat is een paradoxale vraag. In de Atheense democratie zijn de kiemen gelegd voor de latere vorm van inclusief denken. De term 'kiem' betekent dat het oude Athene geen model is dat we over de eeuwen heen kunnen toepassen op onze hedendaagse tijd. Voor mij is een kiem een levend geheel dat in nieuwe grond en in nieuwe omstandigheden tot ander, nieuw leven kan leiden. In Athene vind je de kiemen van wat een democratie nu nog zou kunnen betekenen. En samen met u loop ik die belangrijkste kiemen even af.

BIOGRAFIE

prof. dr. René Foqué

René Foqué (1946) studeerde Rechten en Wijsbegeerte aan de Katholieke Universiteit van Leuven en Franse taal- en letterkunde aan de Université de Lille. Hij is hoogleraar Rechtsfilosofie en Rechtstheorie aan de Faculteiten der Rechtsgeleerdheid van de Katholieke Universiteit Leuven en van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Tevens is René Foqué directeur van het Leuvense Centrum voor Grondslagenonderzoek van het Recht en correspondent van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.

Gelijkwaardigheid

In het oude Athene is de democratie al van bij het begin haast synoniem met isonomia, een andere Griekse term. Isos betekent "gelijk", nomos betekent "wet". Dus die isonomia, aanvankelijk een synoniem van democratie, betekent "gelijkheid voor de wet, gelijkheid door de wet en gelijkheid in de wet". Maar daar maken we meteen al een kanttekening bij. Athene was niet een systeem dat je egalitair zou kunnen noemen. Gelijkheid betekent voor de Grieken gelijkwaardigheid. Dat betekent dat iedereen in dat politieke denken van een democratie gelijkwaardig moet worden geacht. Dat gebeurt niet vanzelf. Het inzicht groeide dat gelijkwaardigheid geen spontaan gegeven is in de samenleving, dat mensen zich niet spontaan gelijkwaardig tot elkaar verhouden. Die gelijkwaardigheid moet ingesteld worden en daarvoor heb je instrumenten nodig want dat gebeurt niet vanzelf. Die gelijkwaardigheid kan pas ingesteld worden door recht in die samenleving te introduceren.

In de zesde eeuw voor Christus gingen de eerste vormen van democratie bijvoorbeeld gepaard met een hele nieuwe urbanisatie van de stad. Huizen werden afgebroken en burgers werden in een cirkel rond het marktplein heen gehuisvest. Het marktplein was de plaats waar de publieke discussies plaatsvonden en waar beleid werd gevoerd. Burgers, zo was het idee, moeten op gelijke afstand van het centrum van de macht kunnen leven. Dit als symbool van gelijkwaardigheid. Dat vind je nog in oude tekeningen en oude iconografie van het oude Athene terug. Aan de andere kant is datzelfde systeem niet egalitair. Burgers moeten vanuit een gelijkwaardig vertrekpunt en gelijkwaardige kansen gemeenschappelijk zorg dragen voor het algemeen belang, voor de waarden die zij samen willen hoog houden.

Datzelfde systeem had de ambitie van elke individuele burger te excelleren in burgerschap, te excelleren in zijn bijdrage aan het publieke goed, aan het algemeen belang. Dus je ziet al een belangrijke boodschap naar vandaag toe. Gelijkwaardigheid betekent niet gelijkheid in oppervlakkige zin. Gelijkwaardigheid betekent dat ieder mens met dezelfde zorg en dezelfde kansen omringd kan worden, ongeacht zijn of haar verstandelijke capaciteiten, materiële welstand of wat dan ook. Een democratie is een systeem, niet zozeer van egalitarisme, maar van gelijkwaardigheid. Een ongelijke behandeling is vaak noodzakelijk, zo is de gedachte, om de juiste gelijkwaardigheid te kunnen ondersteunen en realiseren. Er is dus sprake van ongelijkheid waar het nodig is. Dat is een belangrijke gedachte en die wordt wel eens vergeten vandaag de dag.

Filosofisch perspectief

Democratie is niet alleen een

politiek systeem maar tegelijkertijd ook een filosofische onderneming. In het oude Athene ontstaat democratie gelijktijdig met de Westerse filosofie. De ankerpunten van die filosofische onderneming, zijn natuurlijk een heel specifiek mensbeeld. Een democratie is ondenkbaar zonder het beeld van de autonome, vrije burger, die zichzelf kan instellen in de samenleving en samen met anderen autonome burgers zorg kan dragen voor het gemeenschappelijk belang en voor de toekomst van de eigen samenleving. Het filosofische ondernemen betekent dus een specifiek mensbeeld, geënt op autonomie en gelijkwaardigheid maar ook een specifiek maatschappijbeeld. Namelijk dat de burger, de autonome mens, geen geïsoleerd eilandje is te midden van andere individuele burgers. Het is een mens die gekenmerkt wordt door individualiteit in gemeenschap. Het individu, Aristoteles heeft dat prachtig uitgewerkt, is altijd gedacht en burgerschap moet altijd beleefd worden in de context van een gemeenschap. Een mens kan pas echt vrij zijn als lid van een politieke gemeenschap.

Een mensbeeld en een maatschappijbeeld zijn filosofische perspectieven die verbonden zijn aan dat begrip democratie. Maar er is ook sprake van een bepaald machtsbegrip. Als we hier zouden vragen om een definitie van macht te geven, zou 90% of meer van de aanwezigen antwoorden dat macht het vermogen is om je wil op te leggen aan een ander. En desnoods, als het moet en het niet anders kan, met gebruik van geweld. Daar ligt het geweldsmonopolie van de staat, als het over staatsmacht gaat. In het democratische denken van het oude Athene is opnieuw de kiem gelegd, net als de kiem voor gelijkwaardigheid en autonomie, voor een ander machtsbegrip. Aristoteles schrijft heel simpel: "macht in een democratie is helemaal niet iets individueels, het is niet het vermogen om te heersen over de anderen. Ook niet om je wil, met de beste bedoelingen zelfs, op te leggen aan anderen. Macht is daarentegen het vermogen tot samen handelen met anderen. Wij zijn allen coauteurs van een gemeenschappelijke onderneming." Dat is het machtsbegrip van een democratie. Het vermogen tot samen handelen in functie van het realiseren van een gezamenlijk perspectief, een gezamenlijke set van waarden en waardenoriëntaties die we samen telkens weer moeten articuleren, misschien bijstellen naar de omstandigheden en waarvan we zeggen: "Daar gaan we samen onze macht en onze verantwoordelijkheid in vormen."

Rechten van de Mens

Democratie is niet alleen een politiek systeem, niet alleen een filosofische onderneming maar het is mijn diepe overtuiging dat democratie tegelijkertijd ook een juridische onderneming is. Er is

in de inleiding door uw voorzitter al verwezen naar het Universeel Verdrag voor de Rechten van de Mens. In 2007 is een specifiek verdrag ondertekend in de schoot van de Verenigde Naties omtrent de rechten van gehandicapten. Daar past toch een eerste belangrijke voetnoot bij. De Universele Verklaring dateert van net na de oorlog, in 1948. Toen werd ze goedgekeurd door ongeveer 50 lidstaten waarvan nagenoeg geen enkele lidstaat uit Afrika of uit het verre Oosten. Het was tientallen jaren wachten vooraleer die plechtige verklaring, die een grote symbolische zeggingskracht had, uiteindelijk werd omgezet in juridisch bindende teksten. De eerste grote verdragen die de Universele Verklaring juridisch wisten te vertalen en dus ook afdwingbaar wisten te maken, dateren van 50 jaar later. Het was wachten tot 2007 à 2008 voor het Verdrag over de Rechten van Gehandicapten. Dat is op zich een belangrijke vaststelling omdat het betekent dat we het redelijk snel eens kunnen zijn over de grote symbolische principes die we dan proclameren en zeggen te zullen naleven maar dat het heel lang kan duren als het tot concrete implementatie moet komen. Op dat moment treden de grote meningsverschillen op en zijn er staten die het ratificeren van het verdrag lang uitstellen. Maar op dit moment is er gelukkig reeds een juridisch kader.

Het belang van zo'n verdrag, een symbolische, ethische en politieke tekst die geënt is op de Universele Verklaring voor de Mensenrechten, is natuurlijk, net als bij de oude Grieken, dat die gelijkwaardigheid pas echt kan beleefd worden wanneer die juridische gegarandeerd wordt en juridisch afdwingbaar wordt gemaakt in de samenleving. Een mens, en de kwetsbare mens in de eerste plaats, heeft er belang bij om in zijn waardigheid erkend te worden. Dat ook een kwetsbare mens iemand heeft waar hij naartoe kan trekken om de naleving, de handhaving van zijn of haar rechten ook gegarandeerd te weten. Rechtshandhaving is een buitengewoon cruciaal gegeven in een democratie. De essentie is dat gelijkwaardigheid en autonomie van mensen, het recht op gelijke zorg van eenieder, gegarandeerd moet zijn en juridisch afdwingbaar moet worden gemaakt. Ernst Hirsch Ballin, de voormalige minister van justitie in Nederland, heeft eens een keer gezegd en geschreven, naar aanleiding van het optreden van de partij van de heer Wilders: "Kijk, democratie en rechtsstaat, meneer Wilders, zijn niet apart verkrijgbaar. Je kunt je niet beroepen op de stem van het volk om de beginselen van de rechtsstaat en de mensenrechten bijvoorbeeld ter zijde te schuiven." Dat is het oude Athene, de samenhang tussen democratie en rechtsstaat.

Kiemen voor democratie

Ondanks het feit dat Athene zelf een systeem van exclusie realiseerde, draagt Athene toch de kiem in zich van een systeem waarin eenieder betrokken is en eenieder gelijke rechten heeft, met gelijke erkenning van de menselijke waardigheid, ook in de concrete omstandigheden van het dagelijkse leven. Men vergeet overigens wel eens dat, in het exclusieve Atheense systeem, het zwaarste misdrijf, ook in strafrechtelijk opzicht, de hybris, 'hoogmoed' was. En de hoogmoed gold natuurlijk in vele gevallen, daar is ook veel casuïstiek over terug te vinden, in de sfeer van de seksuele verhouding tussen man en vrouw. Maar het ging veel verder.

Aristoteles schreef dat de hybris het misdrijf is waarbij de andere mens vernederd wordt. En dat is het ergste dat je kan doen. Het is ook een lichtpunt in dat exclusieve Atheense bestel waarin je ziet dat zelfs de uitgeslotenen, de slaven, de vrouwen en de vreemdelingen, niet het voorwerp mochten worden van vernedering. Het vernederen van een slaaf of een slaaf gebruiken als een ding waarmee je kan schuiven op het schaakbord van de samenleving, is streng verboden en leidt tot zware straffen in dat oude Athene. De kiemen die belangrijk zijn voor de democratie zijn de volgende:

- De gelijkwaardigheid van mensen.
- De autonomie van mensen.
- Het vermogen tot samenwerken met anderen, ook met degenen die ongelijk aan je zijn, maar wel gelijkwaardig.
- De idee dat hoogmoed het ergste is wat je kan doen, dit is een zwaar misdrijf. Het is niet alleen moreel verwerpelijk maar het is tevens een strafrechtelijk misdrijf omdat het elke gemeenschapsvorming uiteindelijk onmogelijk maakt.

De moderne tijd

Als je vanuit dit perspectief naar de moderne tijd kijkt en over eeuwen geschiedenis heen springt, dan zie je dat men, in de tijd van de verlichting (de 18e eeuw), in Europa die gedachten weer oppikt. Niet door iedereen, maar wel door een aantal zeer invloedrijke denkers, die tegelijkertijd ook praktizijnen waren van het recht en de politiek. Dan denk ik in eerste instantie aan Montesquieu. Hij is één van mijn favoriete auteurs omdat je zoveel levenswijsheid kan vinden bij deze man. Montesquieu is eigenlijk de eerste die, na die hele periode van de Middeleeuwen, weer terugkeert met de gedachte: "Wij moeten ons denken niet ontwikkelen op grond van de grote ideeëndiscussies uit de filosofiegeschiedenis. We moeten, om het een beetje populair te zeggen, de boer op. We moeten gaan kijken en luisteren naar datgene wat ook elders in de wereld, waar men heel andere dagelijkse geplogenheden huldigt dan bij ons, we moeten gaan kijken hoe

het daar gaat. Dan moeten we ons afvragen waarom dat het daar zo gaat. Wat zijn de waarden die daar voorop staan? Tot welk soort conclusies zou dat moeten leiden in beleidsmatig, politiek en juridisch opzicht?" Montesquieu was een empirisch denker. Het vertrekpunt is geen idee, het vertrekpunt is de ervaring en de waarneming. Gedachten moeten als het ware ontspringen aan de ervaring.

Pluralisme

Door dat te doen, is hij de eerste in het Moderne Europa geweest, die het pluralisme in de samenleving ernstig heeft genomen. Hij onderkende de heterogeniteit van de samenleving, de ongelijkheden, niet alleen in sociaal-economisch opzicht maar ook in opvatting, in cultuur en in religieuze overtuigingen. Hij heeft gezegd dat we onze staat, ons bestel, ons beleid zo moeten inrichten dat we dat pluralisme ernstig nemen en optimaal kansen geven. Politiek betekent voor hem het beheer van een pluralistische samenleving. En dat heeft hem geleid tot een gedachte die algemeen bekend is, alhoewel het maar 20 pagina's betreft in een boek van meer dan 950 pagina's, namelijk het systeem van de trias politica. Hij zegt: "Kijk eens, in een pluralistische samenleving zou de macht nooit in één hand mogen zijn. Maar de macht zal altijd verdeeld moeten zijn." Dit is altijd verkeerd vertaald door 'de scheiding der machten'. Dat woord kwam bij hem twee keer voor en dan nog in een volstrekt ondergeschikte zin. Altijd weer gaat het bij hem over evenwicht van machten, macht dient verdeeld te zijn en de ver-

schillende machtscentra dienen elkaar in evenwicht te houden.

Interessant is dat achter dat idee van het evenwicht van machten, een andere, meer filosofische idee zit, namelijk deze van het filosofische scepticisme. Montesquieu zegt: "Het is met de waarheid en met de rechtvaardigheid net zo als met de macht. In een pluralistische samenleving zullen enerzijds de waarheid en anderzijds de ideeën over rechtvaardigheid en een rechtvaardige samenleving, nooit in één hand mogen zijn." Een pluralistische samenleving is nooit gekenmerkt door één waarheid of één idee van de rechtvaardige samenleving maar door verschillende uiteenlopende aanspraken op de waarheid, aanspraken op rechtvaardigheid. Dat kan zijn in de vorm van religieuze groeperingen, in de vorm van politieke ideologieën, van politieke partijen met ieder hun programma, enz.

Maar dat pluralisme herbergt het diepe inzicht dat het altijd een kwestie is van evenwicht. En als je dat evenwicht niet weet te vinden en de waarheid en rechtvaardigheid in één hand terecht komen, dan kom je in een fundamentalistische samenleving terecht waar de gelijkwaardigheid van eenieder met zijn of haar eigen opvattingen over wat goed is en wat een goede samenleving is, eigenlijk in de verdrukking komen. Samen met Montesquieu heb je natuurlijk de andere grote vernieuwers. Ik noem ze nog even want ze zijn voor ons mijlpalen, herkenningspunten in onze eigen gedachtenontwikkeling.

Respect voor menselijke waardigheid

De filosoof Kant heeft heel veel invloedrijke filosofische gedachten tot ontwikkeling gebracht. Ik neem er twee uit. De eerste gedachte formuleert hij in de 'Kritiek der praktischen Vernunft', een werk dat handelt rond ethiek. Kant cirkelt rond de vraag: "Wat is goed? Hoe weten wij dat wij goed handelen?". En hij doet dat op zijn eigen manier. Hij zegt: "Als je daar filosofisch over nadenkt dan moet je zeggen dat er één grote a priori idee is die eigenlijk vooraf gaat aan elke concrete omstandigheid waarin we ons kunnen bevinden. Die a priori gaat vooraf aan elk handelen en aan elke historische context."

De belangrijkste kern bij Kant, die vooral terugkomt in de tweede formulering van wat hij dan de 'categorische imperativum' noemt, is het respect voor de menselijke waardigheid. Deze plicht is categorisch en gaat vooraf aan elke concrete omstandigheid. In Kant's bewoordingen luidt dat: "Handel altijd zo dat je in jezelf en in de anderen je mens-zijn altijd ziet als een doel op zichzelf. Dat betekent maak jezelf en vooral de anderen niet tot instrument van politieke doelstellingen of een strategische doelstelling. Gebruik je medemens, om het een beetje poëtisch te zeggen, nooit als kanonnenvlees voor je eigen gelijk. Respecteer het mens-zijn altijd in jezelf en in de anderen." Dat is de categorische imperativum, de morele plicht om het in alledaagse taal om te zetten. De morele plicht die door iedereen in alle omstandigheden moet worden opgevolgd, namelijk respect

Impressies van het colloquium op 12/12/'12

René Foqué

"Kennis zonder verbeelding is lege kennis. Dus wat dringend moet gebeuren is versterking van de verbeelding in de jonge jaren van het kind, basisonderwijs enz. Dat betekent versterking van het cultuurbeleid, meer investeren in de reflexieve componenten van het onderwijs, door wiskunde, grammatica, geschiedenis, ... Ik ben de zoon van een hoofdonderwijs uit een heel achtergesteld gebied, ik weet waarover ik het heb. En de media, weg van de vermarkting. Opnieuw verantwoordelijkheid voor het tonen en het delen van wat in de samenleving echt aan de hand is."

Mieke Van Hecke

"Beleidsmatig: morgen opnieuw starten met het dossier 'leerzorg'"
 "Maatschappelijk kijk ik naar Bloomberg in New York, die de veiligheid in zijn stad heeft kunnen verhogen door alle inwoners te zeggen dat ze mee verantwoordelijk zijn voor die veiligheid. De attitudewijziging dat men verantwoordelijk is voor de andere, in een warme samenleving."

Koen Pelleriaux

"Ik ga bij onderwijs blijven, de sector is groot genoeg. Ik denk dat het allerbelangrijkste is dat we de kwaliteit en dus ook de draagkracht van het gewoon onderwijs proberen te vergroten omdat dat de sleutel gaat zijn om het te kunnen oplossen"

Luc Claessens

"Ik zou elke initiatiefnemer in de zorg vragen om jaarlijks één actiepunt te formuleren met mensen uit het beleid, de medewerkers en de cliënten waarover het gaat, om te zoeken op welke manier zij zich dat jaar maatschappelijk kunnen laten horen."

Ritje Pauwels

"Ik zou alles proberen in het werk te stellen om een zo groot mogelijke beweging op gang te krijgen die ijvert en er ook in slaagt om de principes van 'universal design' in te schrijven in de Belgische grondwet."

Impressies van het colloquium op 12/12/'12

voor de menselijke waardigheid. Met die stelling is Kant de grondlegger geworden van de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens. En dus ook indirect van dat specifieke verdrag in 2007 over de mensenrechten van gehandicapte mensen. Want die morele plicht om anderen nooit als instrument voor iets anders te gebruiken, geldt bijvoorbeeld ook voor ons begrotingsbeleid of voor ons tewerkstellingsbeleid. Hier zou ik een doorsteek willen maken naar een buitengewoon hedendaagse problematiek, in het perspectief van de Atheense kiem van gelijkwaardigheid van mensen.

Montesquieu's pleidooi staat voor een pluralistische samenleving, waar niet iedereen door dezelfde gehaktmolen van regelgeving moet, maar dat deze regelgeving gedifferentieerd wordt naar ieders positie in die pluralistische samenleving. En Kants idee dat, hoe groot dat pluralisme en de uiteenlopende opvattingen ook mogen zijn, één plicht voorop dient te staan: het respect voor de menselijke waardigheid. Dat geldt dus ook voor diegenen die minder kansen hebben in het leven, diegenen die kwetsbaar zijn geworden of diegenen die altijd al kwetsbaarder waren dan anderen.

Zorgzaamheid, zorgvuldigheid en liefdevolheid

In dat verband wil ik een eigen ervaring van de laatste weken met u delen. Ik heb net mijn bejaarde moeder verloren, de laatste jaren kon ze niet meer zelfstandig eten. Ze verbleef dan ook in een buitengewoon goede verzorgingsinstelling en ik heb daar de voorbije weken mogen zien en mee ervaren wat palliatieve zorg kan betekenen voor mensen die in hun gloriejaren buitengewoon prachtig konden zijn maar wiens wereld klein en kwetsbaar is geworden op hoge leeftijd. Democratie is een systeem waarbij er volop plaats moet zijn voor de gelijkwaardigheid van iedereen. Dat betekent

dus ook van de oude, kwetsbare bejaarden, de gehandicapte medemens, de minder geschoolden die kleine kansen op de arbeidsmarkt hebben, enz.

Stel dat we Kant zouden uitnodigen, twee à drie eeuwen nadat hij zelf leefde, en we vragen hem: "Kom eens terug en help ons bij het ontwerpen van beleid in een samenleving, gekenmerkt door vergrijzing, door een steeds groter wordende vraag naar zorg." Ik denk dat Kant zou zeggen: "Het beginpunt van onze overwegingen moet niet de budgettering zijn maar de vraag hoe we inclusief omgaan met hen. Hoe gaan we ervoor zorgen dat ze blijven behoren tot die samenleving van gelijkwaardige burgers, die we al zagen in de Atheense kiemen?" Dat vraagt, heb ik de voorbije weken mogen ervaren, een specifiek beeld van wat professionaliteit zou kunnen zijn in de zorg. Vanuit onze moderne opvattingen over professionaliteit, zij we geneigd om dit exclusief te zien in termen van technische expertise. Dat uit zich bijvoorbeeld in de eis, die vaak heel begrijpelijk is, dat je 'professioneel' opgeleide mensen moet hebben. Dat je ook, bij wijze van spreken, democratie moet zien als een diploma democratie zoals het bij onze Noorderburen wel eens genoemd is. Dat je een eigen, specifieke technische opleiding moet hebben.

Hoe belangrijk deze technische expertise ook moge zijn, wat ik de voorbije weken heb ervaren, is dat professionaliteit ook zorgzaamheid, zorgvuldigheid en liefdevolheid moet inhouden. Dat heeft mij veel geleerd maar het heeft me ook veel goed gedaan, ook bij het verwerken van het verdriet om het verlies van mijn moeder. Wat ik bewonderd heb in de verpleging waar ik een 10-tal dagen bijna 24 uur op 24 uur mee heb samen geleefd, is dat zij in staat bleken om zich persoonlijk en emotioneel te hechten aan hun bewoners. Tegelijkertijd wetende dat zij op redelijk korte tijd afscheid zullen moeten nemen en dat zij toch een evenwicht weten te vinden

Lief Vanbael

“Dat elke ouder van een kind met een handicap vandaag nog de geruststelling krijgt dat de samenleving, wie dat ook mogen zijn, de zorg voor hun kind zal kunnen opnemen, als zij het niet meer kunnen.”

Jef Stroo

“k zou de media een financiële bonus geven om de vele, nu vaak onzichtbare, projecten en het concrete dagdagelijkse samenleven van mensen, om die in beeld te brengen.”

tussen enerzijds zorgzaamheid en liefdevolheid, en anderzijds de technisch ervaring en kennis van het medisch en verplegend begeleiden van hun bewoners. Voor mij is dat echte professionaliteit. In de loop van onze moderne en laatmoderne samenleving, die hoogtechnologische en hooggespecialiseerd is geworden, zijn we daar een beetje van weggedreven. Dus laten we ons bezinnen op de idee van inclusieve professionaliteit. Dat betekent professionaliteit die ook liefdevolheid en betrokkenheid inhoudt, die focust op het nog kunnen van de zwakker wordende medemens en niet op wat hij of zij allemaal niet kan of niet meer kan. Dan opent zich voor de betrokkene ook een nieuwe wereld, dan werk je mee aan het verder bouwen van een gemeenschappelijke wereld die misschien anders is dan wij ons spontaan voorstellen maar die wel gekenmerkt wordt door betrokkenheid op elkaar door het aanwezig houden van een perspectief, een toekomst gedragen door een gemeenschappelijke visie op dat wat humaan, menselijk, waardig is voor elke mens.

De laatmoderne samenleving is misschien de idee van inclusieve professionaliteit wat vergeten. Dat brengt mij op een thematiek die veel verder rijkt dan die van de zorg alleen, maar die mij grote zorgen baart in de politieke, maatschappelijke zin. Je zou kunnen zeggen dat een democratie, Montesquieu zou deze gedachte omarmd hebben, een poging is, elke keer weer, om een evenwicht te vinden. Niet alleen evenwicht tussen ideologieën en opvattingen over het goede leven maar ook een evenwicht tussen verschillende benaderingswijzen van mens en samenleving.

Drie perspectieven op democratie

Ik denk dat er op dit moment drie grote benaderingswijzen in het geding zijn. Het eerste perspectief is het perspectief van het sociale weefsel, waarover we impliciet en expliciet al heel wat hebben gesproken. Hoe kan je

nu een sociaal weefsel in stand houden op basis van gelijkwaardigheid van eenieder en op verantwoordelijkheid voor elkaar? In de Amerikaanse literatuur wordt dit perspectief ‘civil society’ genoemd wordt, wat wij vertalen door de term ‘maatschappelijk middenveld’. Deze term is echter ideologisch beladen. Waar het om gaat is dat het een sociaal-cultureel perspectief is waar problemen als solidariteit, samenwerking, erkenning van elkaars waardigheid en elkaars kunnen aan de orde zijn in functie van een gemeenschappelijk, algemeen belang. We noemen dat dan oriëntatie op fundamentele waarden in een samenleving.

Het tweede perspectief is het politieke. Als je politiek kijkt naar mens en maatschappij dan heb je een andere blik. Het is dan niet zozeer de blik van solidariteit of van de samenwerking van burgers onderling, maar dan is het vaak een meer totaal perspectief. Traditioneel zou je kunnen zeggen dat de staat de eerste verantwoordelijke voor het politieke perspectief is. Maar hoe hou je vanuit een overheidsperspectief het kompas nog gericht op het algemeen belang? Hoe vertaal je dan datgene dat uit die sociaal-culturele sfeer, de civil society, komt opborrelen in een politiek programma en in sterke regelgeving die voor iedereen geldt?

Onze traditionele opvatting, dat was ook nog zo bij Kant en bij Montesquieu en ook in de moderne tijd, is dat een gezonde democratie en een gezonde samenleving zich afspeelt in die spanning tussen enerzijds dat politieke perspectief, waarbij de staat de eerste verantwoordelijke is, en anderzijds de civil society, met de rechten van burgers en de manier waarop burgers met elkaar tot een solidaire samenwerking kunnen komen.

Uit deze opvatting zijn twee fenomenen voortgekomen. Het eerste fenomeen is de grote staatsvorming in Europa, het ontstaan van de grote eenheidsstaten, weg van elke vorm van regionaal,

globaal nationalisme. Frankrijk is daar het grote voorbeeld van. Aan de andere kant staat de burgerlijke samenleving en het ontstaan van mensenrechten, aanvankelijk in de zin van burgerrechten en politieke rechten. Als je de macht van de staat bij grote eenheidsstaten zo centraal en sterk maakt, dan moet daar iets tegenover staan, namelijk rechten van burgers. Burgers hebben politieke rechten, die het mogelijk maken dat burgers de uitoefening van die staatsmacht onder controle kunnen houden. Er komt steeds meer een derde partner in het spel die ons noopt tot een wat ander, en wat mij betreft radicaler, denken en doen.

De mens als consument

Die derde partner, naast de civil society en de staat, is de markt en de logica van denken die bij de markt hoort, die veel abstracter is en volkomen abstractie maakt van de culturele factor. Dit perspectief beschouwt de mens niet als een mens van vlees en bloed, zou je kunnen zeggen, maar als een producent, consument, als een individu die zijn eigen preferenties heeft en die probeert te maximaliseren in zijn consumptiegedrag. Het is een abstracte mens, een reductionistische mens. Een mensbeeld dat steeds verder weg drijft van het mensbeeld van de civil society. Dat was nog een mens die ingebed is in geplogenheden, in eigen mogelijkheden of onmogelijkheden, in zwakheden en sterkten in het dagelijkse leven, in kwetsbaarheid en in onkwetsbaarheid. Het marktdenken staat daar los van en ik ben bang dat we in een tijd zijn terecht gekomen dat ook in de sfeer van sociale zaken, in de sfeer van de zorg, het beleid steeds meer gedomineerd wordt door de logica van het marktdenken, niet zozeer door de logica van de civil society, van solidariteit, respect voor de typische, concrete eigenheid, de eigen levensgeschiedenis van mensen, waar het toch allemaal mee begonnen is in onze democratie. Onze democratie is in de ban geraakt van de logica van het marktdenken. Hoe zit het kostenplaatje in elkaar? Wie zal dat betalen? Waar halen we de middelen vandaan? Reële vragen maar ze worden problematisch wanneer ze los geraken van het perspectief van reëel burgerschap en politieke verantwoordelijkheid.

De techniek die de logica van het marktdenken gebruikt om zichzelf te kunnen realiseren, is die van het homogeniseren van groepen en ze daardoor te isoleren. Dat is toch iets om over na te denken in onze sector. Wij fragmenteren onze samenleving steeds meer in specifieke groepen waarvan we dan het risico kunnen berekenen en wat ze opleveren. De recente discussie over het hoger maken van de verzekeringspremies voor mensen die ongezond leven, bijvoorbeeld. Alsof ongezond leven alleen maar de verantwoor-

delijkheid van het individu zou zijn. Dat is, hoe rationeel het ook moge zijn, een typisch voorbeeld van een reductionistische manier van denken. Het herleiden van de menselijke conditie tot een kostenfactor. En het homogeniseren van groepen die leiden tot andere kostenplaatjes waardoor je ze beter kan beheersen. Laat me dat, niet alleen omwille van de tijd maar ook omwille van het inzicht, maar eens even heel provocatief doortrekken naar iets wat we uit de 20ste eeuw zouden hebben kunnen leren.

Eén van de grote ideologen van het nationaalsocialisme, zelfs de kroonjurist van het nationaalsocialisme, een zekere meneer Carl Schmitt, komt helaas in de rechtswetenschap weer akelig sterk in de mode. Carl Schmitt heeft eens gezegd: “De echte macht, en dan hebben we het niet over de Aristotelische macht maar over het vermogen om je wil op te leggen aan een ander op een zo efficiënt mogelijke manier, ligt in de handen van diegene die beschikt over het definiëren van normaliteiten en die in staat is om het onderscheid te maken tussen het normale en het afwijkende en dit op te leggen.” Ik vrees dat we erg alert moeten zijn voor dat proces. Dat leidt niet alleen tot exclusie maar dat leidt ook tot inhumaniteit, is mijn opvatting. Wanneer je de samenleving zo fragmenteert in op zich gehomogeniseerde risicogroepen dan wordt van toepassing wat de cabaretier Freek De Jonge eens een keer geestig maar cynisch zei: “Het wordt weer druk in de marginaliteit.” Dadelijk wordt de samenleving een soort van archipel met allemaal geïsoleerde risicogroepjes die allemaal een heel specifiek beleid op zich afgevuurd krijgen.

Omgaan met kwetsbaarheid

Maar het totale beeld van een inclusieve samenleving waar het in een democratie altijd zou om moeten gaan, ligt dan veraf van dit marktdenken. De gemeenschapsstichtende kracht van ideeën, kiemen als die van gelijkwaardigheid, het verbod op vernederen van anderen, het respect voor de zwakker wordende mens, het respect voor de kwetsbaarheid van de mens zijn in dit perspectief van ondergeschikt belang. En dan vergeten we weleens dat als je in zo’n archipel samenleeft en daaraan meewerkt, dat je jezelf ook verandert. De Franse psychoanalytica Julia Kristeva, die zelf een gehandicapte zoon heeft, heeft eens gezegd en geschreven in een brief aan de president van de republiek: “Als we de andere isoleren, de gehandicapte apart zetten in een apart kadertje van de samenleving, om er dan met veel bombastie beleid op af te vuren, wat we dan eigenlijk doen is niet kunnen omgaan met de kwetsbaarheid van die andere. Want dat betekent tegelijkertijd een grote angst voor de kwetsbaarheid in onszelf en van onszelf.” Dus een inclusieve

samenleving hangt samen met een bepaald mensbeeld, niet alleen van de verzorgde maar ook van de zorgende. Dat de zorgende de professionaliteit, waar ik het daarnet over had, alleen maar kan realiseren wanneer die weet om te gaan met de kwetsbaarheid in en van zichzelf en daardoor in een omgekeerde verhouding komt te staan. Namelijk dat je als zorgende evenveel kunt leren van de verzorgde dan dat de verzorgde je zorg moet genieten.

Ver-antwoord-elijkheid

Een laatste opmerking gaat over verantwoordelijkheid. In die zevenmijlslaarzen-tocht door dat democratische denken van Athene, over Montesquieu en Kant, tot onze vermarktde samenleving nu, is verantwoordelijkheid toch een cruciaal thema. Als je goed nadenkt over deze term, dan zit daar de stam ‘antwoord’ in. Ook in de Engelse term ‘responsibility’ vind je ‘to respond’ in terug. Verantwoordelijkheid is het vermogen om een deugdelijk antwoord te vinden. In het Engels bestaat daar de volgende mooie uitdrukking voor: “Responsibility is answerability.” Ik weeg mijn woorden, een deugdelijk antwoord te vinden op een vraag die zich stelt.

Als beleidsmaker, als verzorgende of als leidinggevende ben jij niet degene die de vragen stelt. Jouw spreken en jouw handelen is in een goede Joodse traditie alleen betekenisvol wanneer het een antwoord inhoudt op de manier waarop de andere je aanspreekt. Dat maakt je functioneren, je inclusieve professionaliteit waarover het ik had, tot een dialogisch gebeuren. Ik wik en weeg mijn woorden, en zei ‘deugdelijk’ antwoord. Deugdelijk is een fantastische term, daar

‘Het panelgesprek was heel interessant en met de juiste panelleden.

Een sterk debat tussen de panelleden.

De verscheiden aanwezigheid van mensen en de gesprekken tussen-door waren heel verrijkend. Mijn netwerk is weer uitgebreid.

Wat me opviel was het enthousiasme van de mensen, het ‘ervoor gaan’.

We hebben nu de voornemens van de panelleden gehoord. Ik zou graag weten wat er na een jaar met deze voornemens gebeurd is.

Zorginhoudelijke thema’s uitdiepen met Mediander is een goede zaak omdat je mensen bijeen brengt die niet op een natuurlijke manier bijeen geraken. Kunnen we zo’n congressen meer organiseren?

Het zou leuk zijn moest er een tijdschrift volgen met de conclusies en resultaten van het congres, met daarbij wat interessante getuigenissen.

zit 'deugd' in, een morele categorie. Het gaat over het morele bewustzijn dat je moet hebben in je functioneren, wat het goede is dat hier te doen is. Respect voor de menselijke waardigheid. Maar deugdelijk betekent ook dat het moet werken, het moet praktisch goed zijn. Het mag geen abstracte moraliteiten inhouden. 'Responsibility is answerability'. Ik onthoud: 'dialogisch, wacht af, begin met te luisteren, begin met te kijken'.

De filosoof Wittgenstein heeft eens gezegd, in een andere context aan de wereld van de wetenschappers, maar daarnaast ook belangrijk voor juristen: "Don't think to much, but look and listen." Begin niet je dogmatische leerschema's uit je leerboeken toe te passen, maar kijk en luister eerst naar de problemen die zich bij mensen in de samenleving voordoen. Probeer daar je verantwoordelijkheid in te nemen. Probeer op basis van je kijken en je luisteren, een goed en deugdelijk antwoord op te vinden. Tijdens een seminar met Amerikaanse collega's, zei één van hen, en dat vergeet ik sindsdien nooit meer: "Responsibility is necessary carefulness." Als we dit vertalen:

"Verantwoordelijkheid is de noodzakelijke zorgvuldigheid, maar ook zorgzaamheid." 'Carefulness' is echter moeilijk te vertalen. Als je het dan hebt over politieke verantwoordelijkheid of verantwoordelijkheid van burgers in de samenleving met elkaar, is dat niet anders. Verantwoordelijkheid is necessary carefulness, is zorgzaamheid en zorgvuldigheid. Niet bruut maar empathisch, fijnmazig, kijkend en luisterend en inspelend op de boodschap die de ander bij je aflevert. De boodschap van de kwetsbare mens is echt wel een rijke, heel complexe boodschap, dat vraagt heel veel luisterbereidheid en heel veel inzicht. Het vraagt ook niet alleen technische kennis maar ook, zoals in het verzorgingstehuis van mijn moeder, veel liefdevolheid, die zo noodzakelijk is.

Dat waren wat overdenkingen, die ik, met veel schroom vanuit de afstand van mijn eigen vakgebied met jullie wilde delen. Ik wens u veel zorgzaamheid toe.

NEERGESCHREVEN VERSIE VAN DE LEZING VAN RENÉ FOQUÉ OP HET COLLOQUIUM VAN MEDIANDER OP 12/12/'12, DOOR GRIET CHRISTIAENS
FOTOGRAFIE: KATRIN PEETERS

De Wereld is van iedereen

Over inclusie

6

Wie heeft het voor het zeggen? Wie mag er zijn gedacht zeggen?
Wie mag er werken? Wie mag zich vermaken, mee genieten?

Lang geleden in het oude Griekenland was er daarover al veel discussie en ruzie. Wie mag de baas spelen over wie?

Ze hadden in Griekenland iets gevonden, dat heette democratie. Een vergadering, een bijeenkomst waarop mensen hun gedacht mochten zeggen en het land besturen. Het was maar een begin, het waren vooral rijke mensen die de baas waren. Maar toch was het een interessante gedachte: iedereen is gelijk, iedereen mag mee doen.

Later is dat beetje bij beetje veranderd en mochten de gewone mensen ook meedoen en mee beslissen. Stilaan, later nog, komen mensen bijeen op pleinen en markten om dingen te vragen, om te discussiëren, om een plaats te krijgen in hun wereld.

Op een grote vergadering van de UNO (dat is een soort bestuur van de ganse wereld) is er beslist, zes jaar geleden, dat alle mensen gelijk zijn en de kans moeten krijgen om te leren, te werken, te wonen, plezier te maken.

Dat is zo voor alle mensen. Sommige personen zijn trager, kunnen niet lezen of schrijven, of ze verplaatsen zich in een rolstoel, ze horen minder of kunnen niet praten. Er zijn mensen die meer tijd vandoen hebben om iets te begrijpen. Het is niet omdat men trager is, iets niet direct begrijpt of je moeilijk kan bewegen dat men niet gelijk is aan een ander.

Iedereen heeft zijn mogelijkheden en gebreken. Dat is zo voor ieder mens.

We zijn allemaal verantwoordelijk voor mekaar. Mensen zorgen voor mensen. Op een gelijke wijze. Met een geleerd woord willen wij allen werken aan **inclusie**.

Inclusie wil zeggen:

Je mag jezelf zijn, met een eigen mening. Je mag meedoen aan de wereld rondom jou. Iedereen doet zijn deel van het werk. En elke mens mag genieten op een gelijke wijze.

Daarom willen we niet apart leren of apart leuke dingen doen. We willen dit doen met alle mensen, in onze straat, in onze stad, in onze wereld.

Aan zo een samenleving en een wereld willen wij graag mee werken. Daar willen we naartoe gaan, want er is nog veel te doen. We kunnen allemaal leren van mekaar. U doet toch ook mee?

Langs Kikkerpad en Kikkerweide naar het hartje van de Oosterlose natuur

of hoe het Leaderproject 'Spelen in beweging' model kan staan voor het letterlijk uitbreken naar de buitenwereld

KWARTIERMAKEN

Kwartiermaken is een term uit de militaire wereld. Kwartiermakers werden voorop gezonden als een kampement moest worden opgezet. Ze moesten de nodige basisvoorzieningen inrichten. Als we over inclusie spreken, hebben we ook kwartiermakers nodig. (Kal, D, www.kwartiermaken.nl). Zij bereiden de ruimten voor in de samenleving waardoor mensen die 'anders' zijn, deel kunnen uitmaken van die samenleving. 'Kwartiermaken gaat uit van de gedachte dat mensen, ook mensen met beperkingen of een psychische problematiek zich beter voelen als zij in een omgeving functioneren die aan algemene, maatschappelijk geaccepteerde standaarden voldoet. Zo'n omgeving straalt kennelijk positief op hun persoon af; hun zelfbeeld en zelfachting nemen in zekere zin de kleur van die hoger gewaardeerde omgeving aan'.

Inclusie in beweging

Enkele jaren terug groeide in het Buitengewoon Kleuter- en Lager Onderwijs van Geel-Oosterlo het idee om een binnenspeeltuin te realiseren. MPI Oosterlo was dadelijk bereid om dit idee mee vorm te geven. De handen werden in elkaar geslagen. Pianist Jef Neve nam het peterschap op zich en gaf intussen al vijf jaar een benefietconcert. Maar toen we in 2010 met Natuurpunt vzw afdeling Geel-Meerhout kennismaakten, groeide een nog grootsere plan. Natuurpunt is eigenaar van een natuurgebied achter de 'muur' rondom de campus van MPI Oosterlo. Wat als we de handen in elkaar zouden slaan en een totaalproject op poten zouden

zetten met 'spelen in beweging' in het vaandel?

We vonden partners die ons enthousiasme deelden en de plannen kregen een gedurfde en beloftevolle vorm. We schrokken even van de totale kostprijs, want ondanks heel wat gulle giften en engagementen voor sponsoring, was de som die overbleef aanzienlijk. Wie niet waagt, niet wint: we dienden dus een projectaanvraag in bij Leader, Midden Kempen, in het kader van het programma voor plattelandsontwikkeling. Ook de juryleden van Leader Midden Kempen werden enthousiast voor het project en we kregen najaar 2011 groen licht. De subsidie is een cofinanciering, wat betekent dat voor elke euro die we krijgen we ook zelf bijna een euro moeten inzamelen. Hartverwarmend was het te merken

MPI Oosterlo vzw is hiervan overtuigd. Al jaren merken we deze effecten in de G-sportwerking. Vanuit deze overtuiging zoeken we voortdurend naar partners in onze omgeving om dergelijke 'kampementen' voor te bereiden.

We vonden een stevige partner in de plaatselijke afdeling van Natuurpunt. Bewogen buurtbewoners en gedreven professionelen, meer heb je niet nodig om van inclusie een doorleefd project te maken waarbij kinderen, jongeren en volwassenen met en zonder handicap elkaar ontmoeten, en er vanuit deze ontmoeting een meerwaarde ontstaat die de wereld weer wat rijker maakt.

Op deze pagina nemen we u mee in het verhaal van 'Spelen in beweging' en laten we ook enkele 'kwartiermakers' aan het woord.

dat heel wat mensen het project ook financieel wilden steunen en zo de realisatie mee mogelijk maakten.

Uit de projectaanvraag:

'Het project richt zich op de ontwikkeling van een ruime recreatiezone binnen en buiten onze muren. Hierbij wordt een inclusieve uitwerking gradueel gerealiseerd: van minder naar meer inclusief en van op de campus naar het omliggende natuurgebied. De campus wordt ontsloten voor een aantal doelgroepen en tegelijkertijd wordt ook een actieve betrokkenheid van de hele plaatselijke bevolking nagestreefd in de onmiddellijke nabijheid van de campus.'

Een aantal deelprojecten worden uitgewerkt:

- Op de campus wordt het **binnenspeeltuinproject** gerealiseerd. De binnenspeeltuin wordt door de leerlingen van de scholen en onze cliënten gebruikt maar staat ook open voor externe groepen. Zo zal de Steltloper, de basisschool in het dorp gebruik kunnen maken van de binnenspeeltuin. Ook wordt aan jeugdbewegingen uit de buurt aangeboden om tijdens weekends en vakantieperiodes de binnenspeeltuin te gebruiken.
- **De speelplaats** van het buitengewoon kleuter- en lager onderwijs wordt omgebouwd tot actief speelterrein voor kinderen en jongeren met en zonder een beperking. Ook deze speelplaats staat ter beschikking van externe groepen kinderen.
- Op de campus vertrekt een **multi-sensorieel parcours**,

HERMINE VAN TIGGELEN, ERGOTHERAPEUTE EN BEZIELENDE KRACHT ACHTER DE BINNENSPEELTUIN.

Een pionier aan het woord. Het idee van een binnenspeeltuin is eigenlijk al bijna 30 jaar geleden in me opgekomen. Vroeger hielden wij regelmatig sportdagen in de sporthal van Olen. In een klein hoekje van die zaal was daar ook een heel klein binnenspeeltuintje. Ik merkte al snel dat kinderen, die bijna nooit meededen, opeens volop zichzelf begonnen te amuseren als ze in dat speeltuintje mochten.

Enig onderzoek leerde me dan ook dat het concept "binnenspeeltuin" eigenlijk specifiek ontworpen was voor kinderen met een motorische en/of mentale handicap. Het doel was om hen een plaats te geven om op een veilige manier te spelen en daarmee op een leuke manier hun grove motoriek te stimuleren. Dit doet men door leuke structuren te bouwen die uitdagend zijn, maar met zachte materialen waardoor ze zichzelf geen pijn kunnen doen. Voor de allerzwaksten was een openbare buitenspeeltuin echter te overweldigend.

Een nieuwe omgeving, nieuwe

mensen,... het was hen soms te veel. Ik vroeg me af of we de buitenwereld niet binnen konden halen in plaats van andersom. De directie kon zich dadelijk vinden in mijn idee, alleen... het financiële gedeelte was een struikelblok. Jef Neve, mijn zoon, jazzpianist en al sinds zijn kinderjaren erg betrokken op personen met een handicap, was enthousiast en wilde zijn steentje bijdragen met benefietconcerten.

Maar pas toen onder leiding van een vernieuwde directie de binnenspeeltuin werd opgenomen in het Leaderproject Middenkempen ging het pas echt snel. Mijn droom werd werkelijkheid.

We hebben nu een pracht van een binnenspeeltuin waar niet alleen onze, maar ook de kinderen van het dorp samen kunnen spelen en zichzelf ontwikkelen.

Er hebben heel wat mensen meegeholpen om deze droom in vervulling te laten gaan. Het werk van velen heeft gemaakt dat een idee is uitgegroeid tot een plaats waar kinderen zich blij kunnen voelen en ontwikkelen.

8

DIRK DE SCHUTTER (NATUURPUNT, AFDELING GEEL-MEERHOUT)

Het Kikkerpad en de Kikkerweide vormen een knooppunt tussen verschillende werelden. Wie naar de Kikkerweide gaat, komt immers in het Zammelsbroek, een wereld met respect voor de natuur. Maar de valide wandelaar treedt ook in de wereld van mensen met een handicap, door de aard van de spelelementen die er staan, maar nog meer als hij op dat moment een groep cliënten van MPI Oosterlo ontmoet. Anderzijds stappen mensen met een handicap uit hun beschermde omgeving in een wereld die hen kan laten dromen en avonturen beleven zonder bedreigend te zijn. Elk van deze werelden heeft zijn specifieke waarden en schoonheid. En knooppunten zoals het Kikkerpad en de Kikkerweide zijn essentieel om deze waarden en schoonheid te ontdekken en te waarderen.

Er zijn nog wel andere aspecten die dit project boeiend maken. Zelf

heb ik altijd gewerkt in een omgeving waar competitie en winst maken hoog in het vaandel staan. Kennismaken met een organisatie als MPI Oosterlo is als contrast daarmee fascinerend. Maar net zo boeiend vind ik dat natuurgebieden op een doordachte manier worden opengesteld, zodat je de natuur kunt ontdekken en met respect kunt beleven. Dergelijke projecten helpen ook bij het ontwikkelen van een maatschappelijk sterk draagvlak voor natuurgebieden. Mensen krijgen de kans om ervan te genieten en ze zien tegelijkertijd hoe waardevol het gebruik ervan is voor de cliënten van MPI Oosterlo.

ANN, KEVIN, BRIAN, WENDY EN DORIAN

Wij hebben een mooi uitzicht op de Kikkerweide. We stellen vast dat er dagelijks stevig gewandeld wordt. Zowel door scholen intern en extern, buurtbewoners, één-dagjes toeristen die passeren met of zonder hond, cliënten van MPI Oosterlo (jong en oud), joggers,... Meermaals is er bezoek van een 5-tal reigers en één trouwe ooievaar. Of er nog veel kikkers zitten is nog maar de vraag! In de loop van de komende jaren zal de begroeiing de Kikkerweide compleet maken. Wij gebruiken

wekelijks de Kikkerweide. Vooral de klimboom en de houten zitplaatsen vinden we top. Ook de binnenspeeltuin zien wij wel zitten. Het is een goed gebruikte ruimte en betekent een meerwaarde. Geweldig, en je kan je er fantastisch in uitleven. En goed of slecht weer: altijd plezier! Het Kikkerpad is heel toegankelijk en spreekt de kinderen erg aan. Bij goed weer na een wandeling naar de Kikkerweide passeren we langs daar.

Doelstellingen

Verbeteren van kwaliteit van bestaan door het vergroten van het sociaal, ecologisch en economisch welzijn

Werken aan een inclusieve samenleving: gelijkwaardigheid, antidiscriminatie en meerwaarde van diversiteit.

Ontmoetingsplaatsen creëren voor een gevarieerde groep van mensen.

Community care: voorzieningen bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar voor iedereen

Community building: duurzame verbindingen tussen mensen versterken de cohesie van de samenleving. Benutten van capaciteiten, vaardigheden en interesses van mensen met en zonder handicap. Inzet van facilitators.

aansluitend op het natuurgebied buiten de campus. Het pad leidt de wandelaar, met en zonder een beperking, langs een **speel-rustzone**, een sensorieel parcours, en via een nieuwe **overbrugging** over de Molenlaak, naar een **boomgaard**. Hierbij wordt het natuurgebied ontsloten en wordt een inclusief gebruik door velen mogelijk.

- Leerlingen van de dorpschool, bewoners van Huis Perrekes (huizen voor dementerenden) kunnen over het campusdomein via een doorgang naar het verder gelegen natuurgebied. Het parcours sluit aan bij het 'trage wegen'-parcours van de stad Geel. Het parcours werd omgedoopt tot Kikkerpad, de speel- en rustzone wordt Kikkerweide.

Werken in uitvoering

De realisatie van het project vond gefaseerd plaats tussen najaar 2011 en einde 2013.

De werken aan de binnenspeeltuin en de speelplaats volgden de geplande timing en startten in 2012. Eerst was er de binnenspeeltuin, een eerste fase van het leaderproject. Die opende de deuren officieel op het zomerfeest 2012 en wordt ondertussen volop gebruikt. De uren dat hij onbenut blijft zijn op één hand te tellen. Daarna werd de speelplaats aangepakt.

De werken aan de speelplaats van onze Buitengewone Kleuter- en Lagere School werden afgerond einde 2012, begin 2013. De speelplaats werd officieel geopend door speelgrage kinderhanden op het zomerfeest 2013. Kleurige speeltuigen werden geïnstalleerd en de leerlingen van Tongelsbos (Bijzonder Secundair Onderwijs Opleidingsvorm 3) zorgden voor de klinkers. De leerlingen maken er dagelijks gebruik van en ook de leefgroepen kunnen er naar hartenlust spelen. Er worden ook externe contacten gelegd zodat het idee om deze realisatie te delen met kinderen uit de omgeving in de praktijk wordt omgezet. Tijdens de zomermaanden kwamen enkele onthaalmoeders uit het dorp op verkenning en intussen maken hun kinderen volop plezier op de speelpleinen.

Onze co partner Natuurpunt startte in het voorjaar 2013 met de aanleg van een brug over de Molenlaak. Langs de brug wandel je naar de boomgaard waar laagstamfruit werd aangeplant en al snel vruchten zal dragen. Van daaruit kun je de tocht door het hele gebied verderzetten. In de verte wenken de bomen al. De brug verbindt twee natuurgebieden en laat wandelaars toe om over de brug rechtstreeks naar het dorp te wandelen langs de Kikkerweide en het Kikkerpad. Het traject sluit hier aan op een tweede LEADERproject 'Midden Kempen beweegt langs trage wegen'. De stad Geel heeft een speel- en kindlint op het programma staan, waarbij de trage wegen zorgen voor een verkeersveilige verbinding tussen de verschillende speelruimtes. Aan de buitenkant van de muur kun je kennismaken met de trage wegen: Kloosterpad en Molenlaakpad.

We breken met dit project niet alleen symbolisch maar ook letterlijk door onze muren. We openden in 2013 officieel de Kikkerpoort die toegang geeft tot het achterliggende natuurdomein. Deze poort maakt vanuit de campus van MPI Oosterlo rechtstreeks verbinding met het natuurgebied en maakt dat zo bereikbaar voor doelgroepen die minder mobiel zijn. Tegelijkertijd is de weg naar het natuurgebied voor de kinderen van de dorpschool en voor rolstoelgebruikers heel wat veiliger. Op de campus is het Kikkerpad voorzien van aantrekkelijke installaties die de zintuigen prikkelen: voelkastjes, een stemmentunnel, lachspiegels, een kruidenbak, een buitenklasje, een blotevoeten pad, allerlei klankorgels en een heuse lummelhoek verfraaien het pad en nodigen uit tot spel en ontmoeting. Op weg naar de Kikkerpoort kom je voorbij een insectenhotel en langs het Kikkerpad buiten de campus leiden houten dieren uit de streek je naar de Kikkerweide. Op de Kikkerweide kun je in een hut van levende wilgen naar verhalen luisteren (die moet je natuurlijk zelf vertellen, maar de kinderen – en ook de volwassenen – zullen ervan snoepen!) en het wilgenlaantje brengt je over

de brug naar de kruipboom waar het heerlijk klauteren is. Heel wat vrijwilligers weefden er wilgentakken en zelfs in herfststooi ziet het er verrassend natuurlijk uit.

Dit samenwerkingsverband van heel wat mensen geeft stilaan meer vorm aan een prachtig project. Het is hartverwarmend te zien dat de kinderen, jongeren en volwassenen met een handicap hierdoor meer mogelijkheden krijgen en meer dingen samen beleven met kinderen, jongeren en volwassenen zonder handicap.

Uitbreken van binnenuit

Het project 'spelen in beweging' streeft naar inclusie door van binnenuit uit te breken.

We starten op de campus. We willen bereiken dat kinderen met een handicap zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren en vrij activiteiten leren kiezen, ook in hun vrije tijd. Hiervoor moeten ze vaardigheden aanleren als organiseren, uitvoeren, sociale conflicten oplossen, leren nee te zeggen, samen spelen... Op die manier leren ze verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf en voor anderen en leren ze tegelijkertijd op een veilige en creatieve manier omgaan met hun vrije tijd. Het zijn essentiële basisvoorwaarden om tot samenspelen en op langere termijn tot 'samenleven' met anderen te komen. Vrije momenten op de speelplaatsen en de binnenspeeltuin bieden gelegenheid om dit binnen een beschut kader op te volgen. Vanaf het moment dat we ook andere doelgroepen rechtstreeks toegang geven tot onze campus zetten we een tweede fase aan de gang. Verschillende groepen kinderen en jongeren zullen dan met elkaar op een veilige en creatieve manier kunnen leren omgaan met spel materiaal en met elkaar. Elkaar leren kennen en leren waarderen, waardoor het accepteren van het anders zijn wordt gestimuleerd.

Het Kikkerpad binnen de campus biedt de kans om deze verkenningstochten verder te zetten en vindt zijn sluitstuk in de aansluiting met het omringende natuurgebied dwars door onze muur, langs de Kikkerpoort.

Buiten komt binnen en zo is de cirkel rond

Dankzij de overbrugging van de Molenlaak ontstaat een lange verbindingsas met een bestaand, drukbezocht natuurgebied: het Zammelsbroek. Langs het parcours worden belevingselementen op een ecologisch verantwoorde manier geïntegreerd. En een rust- en speelruimte voorziet zitbanken en een picknickplaats. Door het ontsluiten van het natuurgebied en de aansluiting op bestaande wandeltrajecten in het dorp wordt ook de gelegenheid tot ontmoeting bevorderd, en het bezoeken van plaatselijke horeca en cafés. De ontmoetingskansen tussen verschillende bevolkingsgroepen biedt uitzicht op een leefbare, verdraagzame en veelkleurige dorpsgemeenschap waar ook externe wandelaars volop van kunnen proeven. Plaatselijke verenigingen krijgen de kans om hun activiteiten uit te breiden en volop van de infrastructuur gebruik te maken. Het openen van het domein van MPI Oosterlo voor doelgroepen biedt hen de kans om op een rustige en veilige manier naar het natuurgebied en de rustzone te komen, plekken die voor hen tot nog toe veel moeilijker bereikbaar waren. Daarnaast wordt ook aan de wandelaars en fietsers zonder beperking gedacht: zij kunnen op een veilige en aantrekkelijke manier de bestaande natuur- en wandelwegen bereiken. De aansluiting op het tragewegenparcours van Stad Geel en de aansluiting op het wandelgebied Zammelsbroek zijn voorbeelden van de manier waarop mobiliteitsplannen

op elkaar worden afgestemd. We spelen in op natuureducatie en het herwaarderen van streekeigen fruit en aanplanting. Kinderen, jongeren en volwassenen met een handicap worden betrokken bij de opbouw en het onderhoud van het parcours. Hier-voor wordt intens samengewerkt met vrijwilligers van Natuurpunt. Dit betekent een belangrijke meerwaarde voor hun gevoel van eigenwaarde en creëert kansen voor jongeren met emotionele problemen.

Wijs naar elkaar, wijs naar het water met de zon erboven

Halen we onze doelen? De reacties van slechts enkele enthousiastelingen op deze bladzijde spreken voor zich. Het project heeft al heel wat beweging teweeggebracht in en buiten onze campus. De beslotenheid van de voorziening behoort tot het verleden. Openheid op de buitenwereld, ontmoeting, samen spelen, samen werken en samen feesten zijn voortaan heel gewoon. Onze kinderen, jongeren en volwassenen genieten met volle teugen en leren. Ze leren niet alleen hun motorische vaardigheden verder te ontwikkelen en spelend hun omgeving te verkennen maar ook in een veilige omgeving anderen te ontmoeten en hun horizon verder open te trekken. Elkaar ontmoeten en samen aan de slag gaan geeft een diepere kleur aan ieders leven. Mens en natuur: eens te meer blijkt het een geslaagd duo! En de kikkers? Die kwaken rustig voort. Zelfs de ooievaar kan hun plezier niet verstoren!

TINNE VANDEVEN, BUURVROUW

Ik heb bijna heel mijn leven in Oosterlo gewoond. Ik ben dan ook fier op wat Oosterlo voor de mensen die het wat moeilijker hebben betekent. Zo kun je in ons dorp behalve MPI Oosterlo bijvoorbeeld Huis Perrekes vinden, een huis voor personen met dementie, en is Geel ook al jarenlang bekend om het Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis. Ik volg een opleiding cultuurmanagement en vanuit beide perspectieven ging ik op zoek op het internet naar iets waar ik mijn steentje aan kon bijdragen. Zo kwam ik terecht bij het leaderproject van MPI Oosterlo. Het idee sprak me aan. Superpositief vind ik het en ik probeer er zelf ook aan mee te werken. Ik probeer regelmatig aan de activiteiten van MPI Oosterlo deel te nemen. Ik denk bijvoorbeeld aan het jaar-

lijkse zomerfeest, de kunstweek, en ik ben ook al mee gaan zumba dansen. Superleuk. Het leaderproject is een ideale manier om de cliënten van MPI Oosterlo in contact te brengen met de mensen van het dorp, maar ook met de natuur. Ik wil graag zelf ook een beperkte bijdrage leveren, in de vorm van infrastructuur. Het plan is om langs het voetpad dat grenst aan mijn tuin een zitbank en een grote boom te zetten, met als doel er een trefplaats te maken voor de kinderen van de Freinetschool, de cliënten van MPI Oosterlo en de mensen van het dorp en Huis Perrekes, die langs mijn tuin naar het Kikkerpad gaan. In mijn voortuin wil ik graag een constructie plaatsen om de band met de zorginstellingen naar buiten te tonen. Het zal een meta-

len boomstructuur worden waarin de kinderen van de school en MPI Oosterlo bijvoorbeeld jaarlijks nieuwe kunstwerkjes ophangen om de structuur op die manier vrolijk aan te kleden. Dit is maar een eerste idee: hoe het er precies moet uitzien, wil ik samen met MPI Oosterlo en de Freinetschool uitwerken. De zitbank en het kunstwerk vormen een rustplek en een herkenningspunt op de route van atelier Hagelbos naar de nieuwe Kikkerweide, waar mensen elkaar spontaan kunnen ontmoeten en een praatje maken. Ik ben fier op mijn dorp en stad en haar sociale instellingen. Ik hoop dan ook dat veel dorpsgenoten het Leaderproject leren kennen en zo ook elkaar. En dat er nog veel van dergelijke initiatieven mogen volgen.

SOFIE GOELN (LEERKRACHT VAN DE STELTLOPER, DE PLAATSELIJKE DORPSSCHOOL)

Ik vind het project een geweldig initiatief en een absolute meerwaarde. De speeltuin biedt een uitdaging en een geweldige en vooral veilige locatie waar onze kinderen zich even kunnen uitleven buiten onze schoolmuren. Deze binnenspeeltuin is een extra toevoeging aan wat wij onze kinderen te bieden hebben.

Het is dan ook fantastisch dat wij er gebruik van mogen maken. Zowel voor onze kinderen als voor de kinderen van MPI Oosterlo is het een verrijking om elkaar te leren kennen. Binnenkort gaan we ook samen een plantactiviteit doen op de Kikkerweide. We zijn er zeker van dat de beide groepen het fantastisch zullen vinden.

De nieuwe brug over de Molenlaak

SANDER (SAS, DIENST VRIJE TIJD EN VORMING)

Met de komst van het Kikkerpad staan onze cliënten enerzijds dicht bij de natuur en anderzijds dicht bij de vele natuurliefhebbers die hier dagelijks voorbijkomen. Vroeger liep ieder hier zijn eigen pad en nu doen we dat samen! Mooie voorbeelden zijn de

paddenstoelenwandeling tijdens de dag van de trage weg, waar verschillende van onze mensen aansloten, en onze oudere wandelaars die op de zitstammen tot rust komen terwijl vlakbij kinderen uit de omgeving in de klauterboom hangen. Een van de vele mooie

zaken in het project is de betrokkenheid van onze mensen. Niet alleen hebben zij een aantal van de zintuiglijke objecten zelf gemaakt en hielpen ze bij de aanplantingen op en rond de Kikkerweide, ze zorgen ook mee voor het onderhoud van het pad en de objecten.

LEERLINGEN VAN DE SECUNDAIRE SCHOOL (BUSO)

- Je vindt er egels, krekels, mol- len, pissebedden, zwanen, spin- nen en kikkers!
- We hebben al vaak in de boom geklommen.
- Elke vrijdag trekken we met onze bolderkar naar de Kik- kerweide. Daar kunnen we dan leuk spelen. De Kikkerweide is een mooie grote plaats waar we kunnen doen wat we willen.

We kiezen ons eigen plekje en spelen met wie en met wat we zelf willen! We moeten dan niet altijd bij de klas blijven. En dankzij de nieuwe poort zijn we ook zeker altijd op tijd terug!

- Als de juffrouw op de Kikker- weide springt is dat precies een kangoeroe!
- We hebben er al kikkers gevan- gen!

- De wilgenhut is heel mooi en gezellig! Zeker als ze in de zomer helemaal toegegroeid is.
- Ik vind het leuk dat we buiten de poort mogen. We hebben daar veel plaats en mogen dan goed ravotten.
- Ik geniet er van de frisse lucht en luister naar de vogeltjes.
- Het blotevoetenpad wordt ge- weldig!

*Van alle mensen wie het lachen is vergaan,
loopt een op de drie blind over je heen en kijkt dan om.
De wereld is juist niet van iedereen, dat slag.
De overige twee vallen niet op.
Hun armen bungelen halfstok. Onder hun tong zit gram.
Ze kennen haast geen zinnen zonder tss.
Zo zuinig zijn ze op hun lucht.
Je staat erin voor je het weet.
Heb ik iets van je aan misschien is uit hun mond geen vraag.
Een wenk: kijk naast hun kleren.
Wijs naar elkaar, wijs naar het water met de zon erboven.
Zeg blije dingen als: wij moeten zeer de moeite zijn,
als zelfs de zee tot hier komt,
weggaat en zich weer bedenkt.*

BART MOEYAERT

Stef Van Hoof, directeur Buitengewoon Secundair Onderwijs en Nicole Knops, Algemeen Directeur openen de poort die de campus verbindt met het achterliggende natuurgebied

Koen Thibau (Natuurpunt) op paddenstoelentocht

Nicole Knops, directeur MPI Oosterlo en Michelle Verreydt, directeur Bijzonder Kleuter en Lager Onderwijs in de nieuwe binnenspeeltuin

LEADER-project Spelen in beweging

**LEADER is een subsidieprogramma voor projecten op het platteland.
Voor meer inlichtingen: www.middenkempen.be**

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

- Het project in cijfers**
- FASE 1: BINNENSPEELTUIN, IN DE KLEUTER- EN LAGERE SCHOOL BKLO OOSTERLO
- Timing: 1 januari 2012-30 juni 2012
 - Budget: 41.691€
- FASE 2: INRICHTING SPEELZONES OP DE CENTRALE CAMPUS VAN MPI OOSTERLO
- Timing: 1 april 2012-31 december 2012
 - Budget: 68.085€
- FASE 3: KIKKERPAD OF MULTI-SENSORIEEL PAD MET MUZIEK-OBJECTEN, WATEROBJECTEN EN SPEELTUIGEN
- Timing: 1 september 2012-30 juni 2013
 - Budget: 76.658€
- FASE 4: KIKKERWEIDE OF RUST- EN ONTSPANNINGS-ZONE, BRUG EN BOOMGAARD, EN GRAVELPAD
- Timing: 1 april 2013-31 december 2013
 - Budget: 75.482€
- TOTAALBUDGET = 261.916€
- Financiering Leader Midden Kempen: 170.245€
 - Eigen financiering: 91.671€

PROJECT 'SPELEN IN BEWEGING' PARTNERS
 PROJECT GESUBSIDIEERD DOOR LEADER MIDDENKEMPEN IN HET KADER VAN PLATTELANDSONTWIKKELING
 HOOFDPROMOTOR: MPI OOSTERLO VZW
 CO PROMOTOREN: BIJZONDER KLEUTER EN LAGERE ONDERWIJS OOSTERLO | NATUURPUNT VZW
 PARTNERS: FREINET DORPSSCHOOL 'DE STELTLOPER' | HUIS PERREKES, HUIZEN VOOR DEMENTERENDEN
 BUITENGEWOON SECUNDAIR ONDERWIJS SINT-MARIADAL OOSTERLO
 JEUGDBEWEGING ZAMMEL EN AKABE DE PIOEN | STAD GEEL

Niet zomaar een congres, een inclusiecongres

Op 26 februari 2013 verzamelden 180 personen met een handicap, 70 begeleiders en 56 congresondersteuners in Mechelen om een dag in gesprek te gaan en besluiten te formuleren.

Een jaar eerder werd door de stuurgroep van Mediander de intentie uitgesproken om een congres te organiseren samen met personen met een beperking.

Een werkgroep van professionals nam de algemene organisatie op zich. Parallel daarmee startte Tine van Het Grote Plein een coachingstraject met 6 personen met een verstandelijke handicap om de inhoud van het congres vast te leggen.

In dit coachingstraject, waarbij de groep tweewekelijks een dag

samenkwam, zaten een aantal belangrijke stappen. We wilden op het ritme en de maat van de groep werken en hun verhaal aan bod laten komen. We waakten erover om geen woorden en beelden in de mond van de deelnemers te leggen.

De eerste samenkomsten gingen over inclusie. Wat is dit en wat betekent dit in jou leven? Dit eerder abstract begrip begrijpbaar en beleefbaar maken was een hele uitdaging. De groep formuleerde het als volgt: 'Bij

inclusie vindt de maatschappij dat alle mensen erbij moeten horen; maar ook de maatschappij doet moeite. Iedereen werkt samen. De persoon met een beperking kan makkelijk bij de samenleving komen.

Daarna onderzochten de deelnemers hoe inclusief hun verschillende levensdomeinen zijn. In deze reeks bijeenkomsten was er ook voldoende aandacht voor hun beleving. Hoe voelen we ons hierbij? Willen we dit wel of niet inclusief? Ook de rol van het netwerk van de deelnemers werd hier onder de loep genomen. Uit deze bijeenkomsten ontstonden de vier congres thema's; wonen, werken, vrije tijd en mijn plaats in de samenleving.

Om deze thema's op een toegankelijke manier op het congres te brengen kozen we ervoor om een film te maken. De deelnemers gingen aan de slag met de vraag 'welke stukken van mijn leven wil ik laten zien binnen elk thema?' Film is een heel ingrijpend medium waarmee je een scherpe inblik kan geven in het leven van mensen. Dit vroeg heel veel zorg, vooral bij de montage.

En dan de eindspurt naar het congres. Via de film hadden we zes verhalen over inclusie. Dit zou de congresinleiding worden. Leren het woord nemen, een grote groep toespreken, ambassadeur zijn van je eigen congres waren de inhoud van de laatste bijeenkomsten.

Impressies van het congres op 26/02/'13

Een dagje congressen in Mechelen

QUOTES VAN DEELNEMERS AAN HET CONGRES:

Het was eens iets anders, zo praten met een grote groep samen.

Begeleiders denken na over hoe ze mee kunnen helpen bij inclusie

Vandaag denken we na over wat inclusie nu eigenlijk is en van welke visie je kan vertrekken

Het is heel plezant en boeiend en je leert hier andere mensen kennen

Mensen met een handicap hebben ook talenten, ze zijn mensen zoals iedereen, ze betekenen iets. Dit moeten we overal tonen: op TV, in de krant, in magazines, ... Er zijn heel veel positieve verhalen.

Begeleiders mogen niet tegen een muur babbelen, ze moeten echt luisteren

Mensen met een handicap willen soms bij mensen zijn die ook een handicap hebben. Maar evengoed willen ze ook zelfstandig de bus kunnen nemen, een hobby doen samen met mensen zonder handicap, ...

Mediander neemt alle besluiten heel ernstig, we nemen dit mee naar de 12 lidorganisaties.

Ik heb geleerd dat mensen met een handicap het woord kunnen nemen en hee duidelijk kunnen zeggen wat ze willen met hun leven

Iedereen is een mens. We moeten allen zien dat een persoon met een handicap ook iemand is met mogelijkheden, met talenten, en dat zij ook iets kunnen betekenen voor de buurt of voor hun omgeving.

Als je een verstaanbaar en toegankelijk congres wil organiseren, is het belangrijk dat de uitnodiging zo veel mogelijk mensen bereikt. Het start met een goede uitnodiging op maat. Via een aantal vragen en antwoorden en een goede vormgeving maakten we een brochure die mensen aanspoorde om naar het congres te komen.

Volgende vragen kwamen aan bod:

Wat gingen we doen?

Een congres is een bijeenkomst waar veel mensen naartoe komen. Deze mensen komen samen om na te denken en ideeën uit te wisselen over een onderwerp.

Wat is inclusie?

Je kan op drie verschillende manieren kijken naar mensen met een beperking. De eerste manier is uitsluiting. De maatschappij doet alsof mensen met een beperking er niet bijhoren. De persoon met een beperking kan niet in de samenleving komen. De tweede manier is integratie. Mensen met een beperking mogen wel meedoen in de maatschappij. Maar zij moeten zich aanpassen. Er wordt veel verwacht van de mensen met een beperking zelf. De derde manier is inclusie. De maatschappij vindt dat alle mensen er bij moeten horen, maar de maatschappij doet ook moeite. Iedereen werkt samen. De persoon met een beperking kan gemakkelijk bij de samenleving komen.

Voor wie was dit congres?

Voor jongeren en volwassenen met een beperking en voor begeleiders.

Waarom dit congres?

Je kon nadenken en je mening geven over inclusie en over je leven. Je kon je stem laten horen aan anderen. Misschien verandert er wel iets na het congres? We vierden feest: Mediander bestaat vijf jaar.

Wat voorafging?

Sinds mei 2012 Vanaf mei 2012 komen 6 deelnemers met een

verstandelijke handicap samen om na te denken over inclusie en over verschillende onderwerpen van hun leven: wonen, vrije tijd, werken en je plek in de samenleving. Dit gebeurt onder leiding van Het Grote Plein vzw. We maakten een film van hun levens. Deze film tonen we in het begin van dit congres.

Hoe verliep de dag?

- onthaal- koffie
- congres inleiding in grote zaal
- tonen van video van levens van 6 personen met een handicap
- Praten in groep
- Middagmaal
- Verder praten in groep
- Verzamelmoment in grote zaal. De verschillende praatgroepen vertellen hun besluiten aan elkaar.

Welke praatgroepen kon je bijwonen?

Voor personen met een beperking: je werkte samen in een groepje van 8 deelnemers en één begeleider. Samen dachten jullie na over een onderwerp. Er waren 4 verschillende onderwerpen waar je als deelnemer uit kon kiezen:

- Wonen: je kon nadenken over alles wat met wonen te maken heeft. Welke woonmogelijkheden bestaan er? Wat vind ik van mijn huis, mijn kamer, de buurt waar ik woon? Woon ik graag bij de mensen waar ik mee samen woon? Kan ik zelf keuzes maken op woonvlak?
- Werken: je kon nadenken over alles wat met werken te maken heeft. Welke werkmogelijkheden bestaan er? Wat vind ik

goed aan mijn werk? Wat zou ik graag willen veranderen?

Kan ik zelf keuzes maken op werkvlak?

- Vrije tijd: je kon nadenken over alles wat met vrije tijd te maken heeft. Wat bestaat er allemaal? Heb ik veel hobby's? Ga ik soms op vakantie? Ga ik veel weg of blijf je liever thuis? Kan ik zelf kiezen welke hobby's ik wil doen?
- Je plek in de samenleving: je kon nadenken over je buurt. Ken ik veel mensen, neem ik soms de trein of bus? Ga ik soms alleen naar de winkel of op café? Waarom wel of niet? Kan ik hier zelfstandig keuzes maken?

Voor begeleiders: als begeleider zaten we samen met Karel De Corte, we dachten na over inclusie:

"Inclusie: makkelijk gezegd, moeilijk gedaan..."

We worden de laatste jaren om de oren geslagen met heel wat theorieën over emancipatie, empowerment en andere burgerschapsmodellen. Vroeger praatte men over integratie van mensen met een handicap. 'Wij zonder handicap', moeten 'zij mét een handicap' de kans geven zich in de maatschappij in te passen. Nu spreken we over inclusie, en zegt men dat er geen 'wij-' en 'zij-groep' meer bestaat. Er is alleen 'wij', en de maatschappij moet zich zo organiseren dat mensen met een handicap, zoals ze zijn, er een volwaardige plaats in hebben. Ongetwijfeld een mooi idee..., maar hoe geef je dit als begeleider in de dagelijkse praktijk gestalte?

"Ik wil als begeleider wel de keuzes van mijn cliënt respecteren, maar wat als die de veiligheid van hemzelf of anderen in het gedrag brengen? Hoever kan ik hierin gaan?"

"Als een cliënt mijn goedkeuring vraagt, antwoord ik soms 'ja', terwijl ik 'neen' denk en voel. Als ik 'neen' zeg, heb ik immers het gevoel dat ik dat ik het recht op zelfbeschikking niet respecteer en dus niet emancipatorisch werk."

"Mijn cliënt praat voortdurend over haar kindervens. Hoe moet ik hiermee omgaan?"

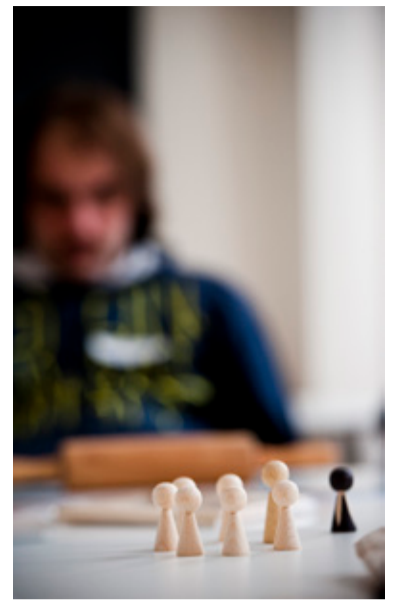
"Mijn cliënt wil samen met zijn partner zelfstandig wonen. Ik denk dat dit te hoog gegrepen is..., maar net als ikzelf, wil hij samenwonen met wie hij wil..."

Op deze en vele andere prangende vragen zoekt Karel De Corte samen met jou antwoorden, en gebruikt hiervoor het emancipatorisch methodisch kader als houvast.

Voor wat kan je inschrijven?

- begeleiders: Als begeleider kon je deelnemen aan de gespreksgroep van Karel De Corte. Per organisatie waarvan er een congres deelnemer is, moet er minstens een begeleider het congres mee volgen.
- deelnemer met een beperking: je kon kiezen uit vier onderwerpen voor een praatgroep. Je kon je keuze aanduiden via de website.

Ook personen in een rolstoel konden deelnemen. Je moest bovendien niet kunnen lezen of schrijven om te kunnen deelnemen.

INTERVIEW
Ritje Pauwels

kabinetsmedewerker van
Minister Vandeuren

Wat vond je van de film?

De film was fantastisch mooi gemaakt en ik kreeg het gevoel dat de zes mensen die deelnamen aan de film, voor mij wat bekender werden.

Wat is er u bijgebleven van deze dag?

Wat me opviel en eigenlijk ook bezorgd maakte, we hebben het gehoord in de film en bij de besluiten van de werkgroepen, is dat mensen met

een beperking zeggen dat ze bang zijn van andere mensen. Ik werk voor Minister Vandeuren en het is mijn taak om hem daarover aan te spreken. Ik moet hem echt vertellen dat dit gevoel bij mensen met

een beperking leeft en dat zij, als ze tussen andere mensen zijn, soms bang zijn omdat ze niet goed weten hoe de anderen gaan reageren en of ze hen wel begrijpen. Daar is dus nog veel werk rond te doen. Zorgen dat mensen met een beperking naar andere mensen kunnen stappen zonder dat ze voortdurend het gevoel moeten hebben dat ze op hun hoede moeten zijn.

Hoe kunnen we daar nu iets aan doen?

Als het van Minister Vandeuren afhangt, dan is het heel belangrijk dat ik hem de boodschap geef dat de begeleiders voor de mensen met een beperking heel veel betekenen. Als we ervoor zorgen dat er voldoende begelei-

ders zijn en als die begeleiders de mensen met een beperking sterker kunnen maken, dan kan er langs de kant van de mensen met een handicap meer vertrouwen zijn om naar anderen toe te stappen.

Daarnaast denk ik dat we dat alleen maar bereiken als we mensen met een handicap laten zien hoe ze werkelijk zijn. Mensen zoals jij, zoals ik, zoals de

cameraman.

We zijn eigenlijk allemaal gelijk aan elkaar. We kunnen dit tonen door ook positieve verhalen in de media, op televisie, op de radio, in tijdschriften te brengen, enz. We kunnen tonen dat mensen met een handicap tegelijkertijd

veel talenten hebben, ze kunnen werken en ze betekenen iets voor andere mensen.

Was er nog iets dat je is opgefallen?

Je voelt ook in de film, in de getuigenissen en in de verslagen van de werkgroepen, dat de mensen met een handicap enerzijds zeggen: "Ik wil heel graag tussen mensen zijn die zijn zoals ik." Maar tegelijkertijd zeggen ze ook: "Ik wil wel graag samen zijn met andere mensen, maar ik wil ook graag alleen de bus of trein kunnen nemen. Ik wil ook graag toneelspelen met mensen die acteur zijn en die geen beperking hebben." Dat heb ik ook onthouden vandaag.

De conclusies van dit congres zal ik zeker meenemen naar minister Vandeuren

Minister Vandeuren moet weten dat ook begeleiders heel belangrijk zijn voor mensen met een beperking. Als er voldoende begeleiders zijn die mensen met een beperking sterker maken, dan kan men meer vertrouwen hebben om naar iemand toe te stappen.

QUOTES VAN DEELNEMERS
AAN HET CONGRES:

Begeleiders zullen samen met mensen met een beperking nog veel hindernissen moeten nemen

Je voelt dat mensen heel geëngageerd zijn om te werken aan inclusie

In mijn vrije tijd werk ik in de buurtwinkel en koers ik met mijn fiets

Ik heb mij daar goed geamuseerd, we hebben heel belangrijke gesprekken gehad over waar we graag zouden wonen

We gaan nog verder werken aan het thema wonen. Sommigen wonen graag alleen, anderen willen liever samenwonen.

Het is goed dat we samen praten en nadenken over inclusie

We gaan praten over de toegankelijkheid van de samenleving voor mensen met een beperking. De samenleving doet nu al verschillende inspanningen maar het kan altijd beter!

Ik vind dat we soms wel eens een goede knuffel mogen hebben!

Een schitterende dag waar we veel deugd van hebben gehad

We hebben vierkante meters nodig, maar toch zijn we ook soms eenzaam. De aandacht en de relaties zijn ook belangrijk.

Het is belangrijk dat de leerkrachten luisteren, zodat de jongere voldoende aan bod kan komen

Leerlingen uit het bijzonder onderwijs moeten soms ook terecht kunnen in het gewoon onderwijs. Maar sommige scholen hebben het hier nog moeilijk mee.

De film was fantastisch mooi!

Mensen met een beperking zijn soms bang van andere mensen, dat heeft me aangegrepen

We moeten gewoon veel liever met elkaar omgaan zodat ook mensen met een beperking minder bang zijn in de samenleving

Het was heel ontroerend hoe mensen op het podium gingen staan en opkwamen voor hun rechten, ze willen dat er naar hun mening geluisterd wordt.

- 1 Jongeren nemen het woord
- 2 Congrespraatgroep rond wonen
- 3 Ritje Pauwels
- 4 Congresinleiding in de grote aula
- 5 Verslag uitbrengen als woordvoerder van mijn congresgroep
- 6 Congrespraatgroep rond werken
- 7 Inclusie visueel voorstellen
- 8 Ik ben te zien in de inclusiefilm

Besluiten van het inclusiecongres op 26/02/'13

Scholen

- Inclusie is prachtig
- Maar anderen moeten zich aanpassen
- Gewone scholen = onze droom
- Moeilijk omdat de leerkrachten zich niet aanpassen
- Oosterlo is de max
- Inclusie: moeilijk woord
- dat iedereen mag meedoen
- minder tevreden
- kiezen zelfs niet het beleg op ons brood
- meer onze mening vragen

'Wij leerlingen hebben ervaren wat uitsluiting, integratie en inclusie is. Wij voelen ons het beste bij inclusie, maar dit wil zeggen dat de andere mensen zich aan ons moeten aanpassen. Dat zien we niet direct gebeuren! Wij dromen van een gewone school, maar dan moeten de leerkrachten en leerlingen zich aanpassen. Dat zal heel moeilijk zijn. Daarom is het goed dat we in een school zoals Oosterlo kunnen zijn.'

Begeleiders

- De kunst idealist te zijn en te blijven.
- Iedereen hangt af van mekaar.
- Ik ben omdat we zijn.
- Vierkante meters extra maar ook gezelschap is belangrijk.

De meeste mensen zijn uit idealisme begonnen met hun job om mensen te begeleiden. Het is belangrijk dat we dat idealisme kunnen bewaren. We hangen van elkaar af, handicap of geen handicap, 'ik ben omdat WE zijn'. We kunnen extra ruimte geven en meer materiële middelen, maar ook de relatie en het contact met elkaar is van reuzenbelang.

Samenleving

- Pak mij zoals ik ben
- Meer rust in de samenleving
- We zijn zo kwetsbaar
- 'Erbij horen', wat een warm gevoel
- Vertrouwen
- Behulpzaamheid
- Begeleiding geeft veiligheid
- Speciale organisaties

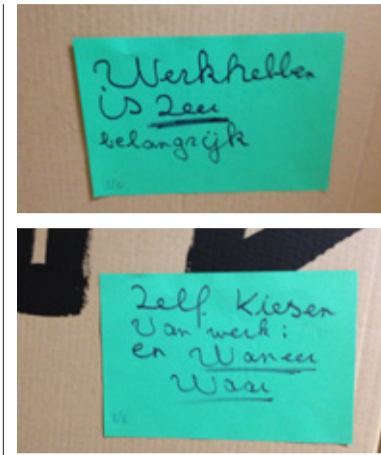
Het is leuk om 'erbij te horen'. Het maakt niet uit wie je bent of wat je handicap is, iedereen maakt deel uit van de samenleving, ook de meest kwetsbare. Andere mensen moeten we kunnen vertrouwen, net zoals zij ons vertrouwen. Ook speelt de begeleiding een belangrijke rol, zij kunnen ons wat meer veiligheid geven. Als iedereen elkaar wat helpt, komen we al een hele stap verder!

Wonen

- Een beperking is confronterend
- Mensen die je graag hebt
- Kiezen met wie
- Eigen leefruimte
- Wachtlijst
- Beslissingsrecht
- Privacy

We zaten samen rond het thema 'wonen'. Het is soms confronterend om een beperking te hebben en hoe we ermee moeten omgaan. We willen samen wonen met mensen die we graag hebben en het liefst zouden we kunnen kiezen met wie we willen samenwonen. Het is ook belangrijk om een eigen leefruimte te hebben, een plaats die alleen van jezelf is. Maar nu zijn er nog lange wachtlijsten, wat jammer is. We hebben ook zelf beslissingsrecht, dus we kunnen zelf ook nadenken over onze woon-situatie. Als je met verschillende personen samenwoont, is privacy wel heel belangrijk.

Werken

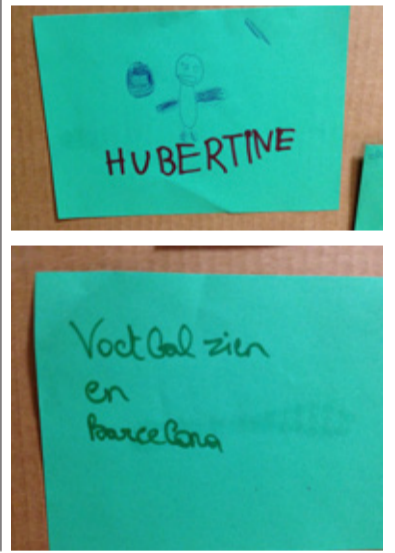
- We moeten nog hard werken aan onze droomjob
- Te lang of te kort werken
- Werk hebben is zeer belangrijk
- Zelf kiezen
- Iedereen beperkt
- Leren leven met alle mensen samen
- Ik werk liever dan thuis te zijn
- Zelfstandig naar het werk gaan is belangrijk
- Een eigen loon
- Kansen krijgen (mogen en kunnen, leren en doen)
- Zelf naar werk gaan, graag op tijd zijn

Het is zeer belangrijk om te werken, we werken liever dan thuis te zijn. Graag zouden we zelf kunnen kiezen welk werk we doen. Iedereen heeft een beperking maar ook talenten. Iedereen moet kansen krijgen. Iets mogen en kunnen, maar ook leren en echt doen. Op het werk kan je leren leven met alle mensen samen. Een eigen loon is wel mooi meegenomen. We gaan graag zelfstandig naar ons werk en willen graag op tijd zijn. Onze droomjob is nog niet vervuld, daar moeten we nog hard aan werken!

Vrije tijd

- Te weinig vrije keuze om mijn vrije tijd in te vullen
- Meestal samen met andere personen met een handicap
- De begeleiding moet naar ons kunnen luisteren
- We willen exclusieve en inclusieve activiteiten
- Meer plaatsen op grote evenementen
- Mensen moeten ons aanvaarden

Onze vrije tijd vullen we meestal in samen met andere personen met een handicap. Maar soms is het ook wel leuk om iets te doen met andere mensen, mensen die geen handicap hebben. Maar nu hebben we nog wat te weinig keuze om onze vrije tijd in te vullen, onze begeleiding moet luisteren naar wat we zelf willen doen. We zouden ook willen dat er meer plaatsen gereserveerd zijn voor mensen met een handicap op grote evenementen. En het belangrijkste is dan ook dat andere mensen ons aanvaarden zoals we zijn!

Leren in Noorwegen

Reizen om te leren, dat gaan we in 2014 met de stuurgroep doen in Noorwegen. De stuurgroep van Mediander, dat zijn alle directieleden van de lidorganisaties van Mediander, gaat op studiereis naar Noorwegen. Het centrale thema van deze reis is 'inclusie'.

De weg ernaartoe is even belangrijk als de reis zelf. We zijn nu al gestart met het voortraject, om alles uit deze studiereis te halen zodat we met een pak extra kennis en ervaringen terug kunnen keren naar België. We bespreken en bakenen de thema's af en denken na over leervragen waar we in Noorwegen misschien wel een antwoord op kunnen krijgen. In Noorwegen laten we ons inspire-

ren door organisaties en projecten uit de zorgsector, het onderwijs en het werkveld. Er zullen veel verschillen zijn, maar ook heel veel gelijkenissen. Een verslag van deze reis zal je kunnen lezen in de derde Medianderkrant van 2015.

AGID conferentie 25 februari Wenen

AGID is het Europees project dat in de voorbije twee jaar een online leerplatform ontwikkelde voor begeleiders die werken bij ouder wordende personen met een verstandelijke beperking.

Medegefinancierd door de Europese commissie stelt het agid-project opleidingsmodules ter beschikking om de kwaliteit van de begeleiding van ouder wordende personen met een verstandelijke handicap sterker te maken. Sterk gemotiveerde partners uit 6 verschillende Europese landen (België / Zonnelied, Luxemburg / APHEM, Frankrijk / Les Genêts d'or, Groot Brittanië / University of Montfort, Oostenrijk / University of Vienna, Italië / CADAI) willen diensten ondersteunen bij middel van kwalitatief uitgewerkte opleidingsmodules tegemoet komende

aan de specifieke en evoluerende noden van ouder wordende personen.

Alle modules zijn nu definitief. De voorbereiding van de eindconferentie in Wenen op 25 februari vormt het sluitstuk vooraleer alles online ter beschikking zal zijn. Alle modules zullen ook ter beschikking zijn in het Nederlands. Benieuwd? Volg ons product met de volgende link: www.agid-project.eu/course

De titels van onze modules zijn de volgende:

- Het verouderingsproces
- Professionele hulpverlening
- Persoonlijke toekomstplanning
- Het pathologisch verouderingsproces
- Sociale netwerken en communicatie
- Emotie regulatie voor zorgverleners

ELINE COOLENS, ANN DE WINTER, KAREL DE VUYST

Kleurrijke hulpverlening!

Naar meer interculturalisering in de sector personen met een handicap

Het project All-In: interculturalisering in de sector personen met een handicap

Ontstaan

Als Brusselse voorziening komen we dagelijks in contact met mensen uit allerlei verschillende culturen. Toch zagen we enkele jaren terug weinig mensen met een handicap van een andere culturele afkomst in onze voorziening. De Brusselse Welzijnsraad deed een onderzoek en merkte op dat ook in andere voorzieningen weinig personen met een beperking van een andere culturele afkomst aanwezig zijn. Het is blijkbaar niet altijd makkelijk om de weg te vinden naar de Brusselse zorgsector.

In januari 2012 werd het startschot gegeven van een boeiend en leerrijk project. We wilden werken aan een aantal zaken:

- We wilden ervoor zorgen dat personen met een handicap en hun familie met een andere culturele afkomst makkelijk de weg kunnen vinden naar de Brusselse zorgsector.
- We wilden andere voorziening op weg helpen met de introductie van cultuurgevoelige dienstverlening. Dit is een kwalitatief en toegankelijke dienstverlening die beschikbaar en toegankelijk is voor iedereen, ongeacht zijn etnisch-culturele afkomst.

Bevragen van het werkveld

We legden contacten met andere voorzieningen in Brussel, Vlaanderen en Nederland. Het was leerrijk om te ontdekken hoe andere voorzieningen al dan niet aan de slag gaan met de culturele diversiteit in onze maatschappij. Doorheen het project gingen we op zoek naar contacten met zelforganisaties en vrouwen emancipatiehuizen in het Brusselse. Zelforganisaties hebben rechtstreeks toegang tot mensen met een bepaalde etnisch-culturele achtergrond. Zij werken met beperkte middelen en draaien op vrijwilligers. Vrouwen emancipatiehuizen bieden de mogelijkheid tot ontmoetingen en het volgen van allerhande cursussen (bijvoorbeeld taallessen, computerlessen, crea, ...). We vonden het belangrijk om met deze mensen in gesprek te gaan. Zo kwamen we meer te weten over hun visie op handicap, hun kijk op zorg en ondersteuning. We wilden ook te weten komen of zij drempels ervaren in de toegang tot de Brusselse zorgsector. We stelden hen ook de vraag hoe we ervoor kunnen zorgen om deze drempels te verlagen of weg te werken.

Samenwerking met dagcentrum Lumina

Lumina is een zelforganisatie die functioneert als dagcentrum. Zij begeleiden 14 dames van Marokkaanse origine met een handicap en/of een psychiatrische problematiek.

Elke week organiseerden we 2 activiteiten samen. Zo kwamen de dames van Lumina regelmatig naar het activiteitencentrum van De Lork om er deel te nemen aan de activiteiten. Maar ook cliënten van De Lork gingen regelmatig naar Lumina. Daarnaast organiseerden we ook gezamenlijke uitstappen (Bobbejaanland, Zoo van Antwerpen, ...).

Doorheen deze samenwerking wilden we leren van elkaar op vlak van cultuurgevoelige dienstverlening. We gingen ook in gesprek met de mama's van de cliënten van Lumina om meer te weten over hun visie op handicap, visie op zorg en ondersteuning, nood aan andere ondersteuning, ...

We voerden gelijkaardige gesprekken met het netwerk van eigen cliënten van allochtone afkomst. Uit deze gesprekken blijkt:

- Dat het thema handicap een taboe kan zijn. Mensen spreken niet altijd over hun zoon, dochter, broer of zus die een handicap heeft. Dit heeft te maken met verschillende visies die mensen hebben op handicap. Soms denken we bijvoorbeeld dat het hebben van een kind met een handicap een straf is van God. Een straf voor de zaken die je niet goed of verkeerd hebt gedaan.
- Dat er inderdaad drempels aanwezig zijn in de toegang tot zorg. Dit heeft te maken met de voorziening die zijn aanbod onvoldoende afstemt op de culturele diversiteit. Drempels kunnen echter ook cultureel bepaald zijn. Bijvoorbeeld als het

hebben van een handicap taboe is, zal je ook niet zo snel naar een handicap specifieke dienst stappen voor hulp en ondersteuning.

- We kregen bevestiging dat mensen van andere culturele afkomst niet altijd veel kennis hebben over hoe handicap specifieke dienstverlening in Brussel georganiseerd is en welk zorgaanbod voor handen is.

Informeren van het netwerk

We organiseerden informatiesessies samen met de zelforganisaties en de vrouwen emancipatiehuizen. We wilden ervoor zorgen dat de drempels in de toegang tot handicap specifieke dienstverlening verlagen. We gaven uitleg over:

- verschillende soorten handicap
- de ondersteuning die kinderen en volwassenen met een handicap kunnen krijgen
- de financiële tussenkomst voor personen met een handicap van de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid.
- De dienst Brussels Aanmeldingspunt voor Personen met een Handicap en de Dienst Ondersteuningsplan

Dit deden we aan de hand van een presentatie waarin we vele foto's, films en getuigenissen toonden. Soms werd dit alles vertaald. Op vraag werden ook bezoeken aan voorzieningen georganiseerd.

Studiedagen

Wat we leerden doorheen het project wilden we graag delen met andere organisaties. Daarom organiseerden we 2 studiedagen. Het hoofdthema tijdens de eerste studiedag was de visie op handicap en de drempels in de toegang tot dienstverlening. Tijdens de tweede studiedag stond het "leren van elkaar" centraal. We gaven

uitleg over het parcours dat werd gelopen binnen het project All-in. Vervolgens werden enkele goede praktijkvoorbeelden voorgesteld. Daarnaast maakten we ook een brochure 'Kleurrijke dienstverlening, naar meer interculturalisering in de sector personen met een handicap'.

Toekomst

We willen blijven inzetten op de contacten die we hebben uitgebouwd doorheen het All-in project. Daarom zijn we op dit moment, in samenwerking met het Huis Voor Gezondheid en de Brusselse Welzijns- en Gezondheidsraad bezig met het uitwerken van een folder. De bedoeling is dat mensen die nood hebben aan handicap specifieke ondersteuning of vragen hebben, makkelijker kunnen geholpen worden via deze folder. Ook de samenwerking met Lumina, zelforganisaties en vrouwen emancipatiehuizen willen we verderzetten op lange termijn. Uiteraard staan we ook niet stil binnen onze eigen organisatie. We starten met de werkgroep kleurrijke hulpverlening om onze organisatie en dienstverlening verder onder de loep te nemen en acties uit te werken op vlak van cultuursensitieve dienstverlening.

Brochures zijn gratis verkrijgbaar bij kim.valtin@vzwdelork.org

Krant nummer 3 op komst!

Na een geslaagde eerste en tweede editie, staan we al te trapelen om een derde Medianderkrant te maken. Nog steeds met als centrale thema 'inclusie', maar nu met enkele mooie projecten en praktijkvoorbeelden als inhoud. Dus wees gerust, ook volgend jaar zal er nog genoeg leesvoer zijn!

Film 'Op weg naar inclusie'

In deze film volgen we 6 mensen met een handicap die vertellen over hun leven en hoe inclusie daar een rol in speelt. Wat betekent wonen, werken, vrije tijd en hun omgeving voor hen? Op hun eigen manier laten ze zien wat inclusie voor hen wil zeggen. Deze DVD geeft 40 minuten kijkplezier. Als je wil, kan je de dvd met ondertiteling bekijken.

Prijs? € 15

Bestellen? Mail naar griet.christiaens@mediander.be

Mediander, een boeiende samenwerking!

Mediander is een open, vrijwillig samenwerkingsverband van organisaties actief in de zorg, onderwijs, werk en begeleiding van personen met een handicap in Vlaanderen en Brussel.

De leden van Mediander wisselen met anderen van gedachten, zoeken bij elkaar inspiratie en kunnen even stilstaan bij de realiteit. Professionals kunnen in een veilig kader ervaringen en informatie uitwisselen. Deze samenwerking en ondersteuning van elkaar geeft meer mogelijkheden om eigen en gemeenschappelijke doelstellingen te verwezenlijken.

Tegelijkertijd respecteren we de eigenheid en de eigen waarden van een organisatie. Deze verscheidenheid verrijkt de samenwerking en de dialoog tussen de verschillende leden.

Voor meer informatie kan u eens langsgaan op de website www.mediander.be

Het Communicatiepaspoort

Sinds september kan je zelf een communicatiepaspoort maken op de website www.communicatiepaspoort.be. Als je het moeilijk hebt om te praten waardoor andere mensen je niet goed begrijpen, kan je zo'n communicatiepaspoort gebruiken. Er staan persoonlijke gegevens op die wat meer informatie geven over hoe je communiceert. Als je dan iemand tegenkomt die je niet kent en jullie willen een gesprek voeren, kan de andere even je communicatiepaspoort bekijken. Zo begrijpt hij jou en kan jij de andere ook beter begrijpen.

Het communicatiepaspoort kan er heel verschillend uitzien. Sommigen hebben liever een paspoort in de vorm van een bloem, anderen hebben liever een gewoon mapje met alle informatie. Dat kan je volledig zelf kiezen. Je kan er ook tekeningen, prenten en pictogrammen aan toevoegen waardoor het gemakkelijker is om te lezen.

Het communicatiepaspoort wordt

meestal gemaakt door jouw begeleider, jouw familie of jouw partner. Maar jij kan er ook aan meehelpen, dat is zelfs nog beter! Op de website staat er een volledige handleiding om een communicatiepaspoort zelf te maken, het is een fluitje van een cent! Een reeks vragen invullen, de antwoorden opslaan, kiezen welke vorm je wil hebben, en klaar is kees. Natuurlijk is het ook wel belangrijk om het communicatiepaspoort geregeld te vernieuwen. Je kan het ook opslaan waardoor je het later nog eens kan afdrukken of opnieuw kan gebruiken. Heel veel succes! Het leernetwerk 'Ondersteunde Communicatie' van Mediander

Neem een kijkje op www.communicatiepaspoort.be

Fotoproject Indivo

Indivo zal in 2014 een fotoproject uitwerken met als titel: "Inclusie, illusie?"

We gaan op zoek naar een samenwerking met een fotograaf om tot een mooi resultaat te komen: Een tentoonstelling? Een folder of fotoboekje?...

Wat al vast staat is dat we zoveel mogelijk van onze mensen willen betrekken bij het project, dus:

Is een van jullie mensen bijzonder gebeten door fotografie of ken je iemand met een oog voor sprekende beelden? Zin om het project mee vorm te geven? Laat het ons zeker weten! Je kan mailen naar info@indivo.be t.a.v. Amy Mason en neem alvast een kijkje op onze website www.indivo.be!

Hunker Bunker © Reinhart | www.reinhart.be

Theater Tartaar

Theater Tartaar uit Eizingen maakt en speelt al bijna 30 jaar... op de scène, op locatie en op straat. Projecten door kunstenaars met en zonder handicap. Maar Theater Tartaar bouwt ook installaties, tentoonstellingen en organiseert nog duizend en één andere dingen. Naast artistieke pareltjes zijn het vooral bijzondere momenten. Artistieke en sociale projecten die de kijker nooit onberoerd laten. Humoristisch, confronterend, mysterieus en boordevol schoonheid.

Het is een bijzonder jaar voor Theater Tartaar. De Vlaamse Gemeenschap, bevoegd voor kunst en cultuur, besloot om de organisatie een tweejaarlijkse structurele subsidie te geven om zo het artistieke werk verder te kunnen ontwikkelen. Een welverdiende erkenning voor Toon Baro, die jarenlang met zijn vaste kern van spelers Theater Tartaar op de kaart zette. Hij geeft stilaan de fakkel door aan Sofie Saller. Zij maakte haar eerste

Tartaar- voorstelling afgelopen zomer. Het prettig gestoorde project "ALL IN" werd een succes op het zomerfestival "StraPatZen". De voorstelling wordt volgende zomer zeker hernomen.

Momenteel wordt er door het team van Theater Tartaar volop gerepeteerd aan "Cocon". Een echt huzarenstukje. Niet alleen omdat de volledige groep van 15 acteurs in het project zal meespelen, maar ook omdat het een locatievoorstelling wordt. Een immense ruimte wordt omgebouwd tot een parcours van intrigerende beelden. Een belevingsvoorstelling die de grenzen van het theater verkent. Op dit ogenblik wordt er nog in de eigen studio gerepeteerd, en volgend voorjaar verhuizen we met de hele groep voor enkele maanden naar de locatie.

Volg alle nieuwe projecten op www.theatertartaar.be of via facebook.

Welkom in "Cocon".

Een nieuwe wereld waarin je wordt meegezogen. Zoals Alice in haar wonderland. Of Dorothy in haar land van Oz.

Maar wat is dat, zo'n cocon? Een auto onderweg? Een plek waar niemand anders komt? Een herinnering in het diepst van je gedachten, waar je oh zo graag blijft ronddwalen. Of een gevoel, alsof alles rondom jou verandert maar jij dezelfde blijft?

"Cocon" is een intieme theaterbeleving over kleine en grote transformaties. Over hoe geboren of benaamd een afgesloten plek kan zijn.

Een unieke ervaring die soms zachtjes over je huid zal strelen, om je daarna weer vervelend kietelend wakker te schudden. En zoals de vlinder niet meer weet hoe hij ooit als rups begonnen is, herinner jij je op het einde misschien het begin niet meer.

première op 23 mei 2014
Cocon speelt ook op 24, 25, 28, 29 & 30 mei. Alle info op www.theatertartaar.be en tickets via www.ccdeploter.be
U kan ons steeds bereiken op info@theatertartaar.be

Regelmatig zoekt Theater Tartaar ook nieuwe acteurs. Zin om zelf deel uit te maken van de compagnie, laat het ons weten via info@theatertartaar.be en we nodigen je uit op de volgende audities. Begin maart organiseren we een eerste werkweek met audities. Welkom!

Mediander

Colofon

Mediander:
Lostraat 175, 1760 Roosdaal, 00 32 (0) 53646645 | www.mediander.be
Coördinator:
Ann De Winter | tel: 0032 (0) 473/19 90 29 | ann.dewinter@mediander.be
Leernetwerk begeleidster:
Griet Christiaens | griet.christiaens@mediander.be
Met dank aan alle mensen die een bijdrage leverden aan deze krant.
Eindredactie: Ann, Karel, Lieve, Koen, Jos, Griet. V.U.: Ann De Winter

Vormgeving: www.abeloosdesign.be

Fotograaf Kurt Deruyter